

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos cím:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RESZVEVŐ-TÁRSULAT BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára

összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavető kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszertű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecekvágók. Morszolók.

Szenzációs zeneujdonság!

Épp most jelent meg Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udv. zenekindözégnél BUDAPEST 8013 IV. ker., Kristóf-tér 3/V. Legújabb magyar népdal 2. folyam. Ára csak 3 kor.

PATIKA

Vaspepton-konzerv vérszegény gyermekek és felnőtteknél javítja az étvágyat, megemlíti az állóképiséget, jó álmot hoz, ára 1 doboz 90 kr. Cocain-pasztillából 1 doboz 100 kr. ...

Köhögés és rekedség ellen páratlan szere a rendkívül kellemes ízű és teljesen ártalmatlan szerekből, u. m. hársfavirág, hársfaméz és csukorból készült Hársfaméz-cukorkák melyeknek doboza 25 kr.

TOKAJI CHINA-VASBOR

vérszegénység, sápkór, étvágytalanság gyógyítására és gyenge gyermekek erősítésére a leghatásosabb készítmény. Kétféle sajátosságait az orsz. egészségügyi tanács is méltatta a ajánlására belügyminiszteri engedéllyel látatott el.

Egy üveg 3 frt, kis üveg 1 frt 60 kr.

Legtökéletesebb arctisztító és szépítő szer:

Akácia arcz-eréme 1 frt.

Akácia szappan 50 kr.

Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.

Főraktár: KRIEGNER GYÖRGY

Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.

Kaphatók a gyógyszertárakban.

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

férfi divat és fehérenemű raktárában. párja

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca II. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7797

Férfi ingek, Jäger-árak, vadász és sport-cikkek dús választékban kaphatók. Kesttyük és Nyakkendők.

NINCS CUKORKA KÖHÖGÉS ÉS REKEDTSÉG ELLEN

mely olyannyira ajánlja lett az orvosoktól, mely olyannyira bevált, mely olyannyira elismerte lett, mely olyannyira be van vezetve, mely olyannyira mátsátartalmu,

mely oly nagy elismerésben részesült császárok, királyok, hercegek részéről és ki lett tintetve arany- és ezüst-érmekkel; mely olyannyira enyhítőleg és nyálkaoldólag hat és 50 év óta kitűnő tulajdonságainál fogva legjobb eredménnyel használtatik, miről ezekre menő elismerő nyilatkozatok adnak tanúságot, köztük orvosi szak-tekintélyektől és mint

HOFF JÁNOS MALÁTA-CUKORKAI

Egy doboz ára 10 kr., egy zacskó ára 30 kr. Kapható az összes gyógyszertárakban, drogna-, csemege- és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos fő-raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára BUDAPEST, Király-utca 12 sz.

Wachtl és Társa IV., Régi-posta-utca 4 Egy a legszébb ajándék Passapartouts és Rámák a legújabb árakon. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Elixir de Spa La plus agréable des Liqueurs Schallin, Pierry & Co à Spa Az előkelő világ liköre 1858 óta. Főraktár: J. PAUL LIEBE Tetschen a/Elbe.

Tudakozódások raktár iránt Tetschen a/Elbe kéretnek. 7930

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legfinizáltabb égyezés SAVANYU-KÚT

KIRÁLYNŐ-ARCZCRÉME, legjobbnak ismert arczszépítő a világon.

Ezen arczcrème a legérvidebb idő alatt eltávolít az arczról minden bőrtisztáltságot, u. m. szappán, pórszem, miteser stb., s azt afehérre és átvé teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy tégely 70 kr., királynő-arcza szappan 1 doboz 50 kr. — Királynő-hőgyepor fehér, róza és crème színben 1 doboz 70 krajczár. Szétküldési díj 721. Főraktár: Temesváry József Anyag-gyógyszertára Zombor, Jókai-tér 2. Budapest Török József gyógyszer-tárában, Király-utca 12. sz.

Báti Selyemkelmék pompás újdonságok, valamint fehér, fekete és színes selyemkelmék mindenféle minőségben. Körvetlen eladás magánosoknak igazi gyári árakon, porto- és vámmentesen a házhoz szállítva. Ezer meg ezer elismerő irat. Milyen színekből óhajt Ön mintákat? GRIEDER ADOLF ÉS TSA selyemkélme-gyárak szövetsége Zürich. 8783 Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

BÁRÁNY DEZSŐ mű-hangszer-készítő VIII., Kerepesi-ut 7. (Luther-udvar.) Bátorodom a t. hegedűs uraknak szives figyelmébe ajánlani, hogy az általam feltalált hegedű-gerendák már eddig is mindenütt a legnagyobb sikert érték el. Felősséget válllok, hogy minden hegedű megjavul. A lezrossabb hegedű is gyönyörű, szép, csengő hangot nyer. Dus választékban mindennemű, saját készítményű hangszerekben. 7997 Képes árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgálók.

A női szépség emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztala és zaírmentes készítmény a Margit Crème Rővid idő alatt szünteti szepőt, májfoltot, pattanást, bőrkátt (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket. még koros egyéneknek is óde bőjosz szerszint kölesztő, ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hőgyepor 60 kr., 3 szímben. Margit szappan 35 kr., Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr. Készítő FÖLDES győgszertára, Aradon Deák Ferencz-utca 11. sz. Főraktár: Török József győgszertára, Budapestben, Király-utca 12.

Vérszegények és lábbadozók Serravallo Chinabort 1/2 liter ára 1 frt 20 kr. 1 liter ára 2 frt 20 kr. Készítő Serravallo győgszerezés Triesztben. Pompás ízű, a miőt a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kintintették. Minden győgszertárban kaphni.

MINDENÜTT KAPHATÓ RÉTHY FELE LEGJOBB PEMETEFUCUKORKA rekedség köhögés és hurut ellen. 1 doboz ára 30 kr., 5 doboz bérmentve 1 frt 50 kr. Szétküldés: RÉTHY BÉLA győgszertár Békés-Csabán.

Magyarország legszebb látványossága A hódoló diszfelvonulás. Óriási körkép festette Eisenhut Ferencz. Látható Városliget Andrassy-út végén a magyar körkép-társaság palotájában reggel 9 órától este 5 1/2 óráig. Belépő díj 50 krajczár. 7803 Gyermekek- és katonajegy örmestertől lefelé 30 kr

4. SZÁM. 1899. BUDAPEST, JANUÁR 22. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt 1 féltévre — 6 •

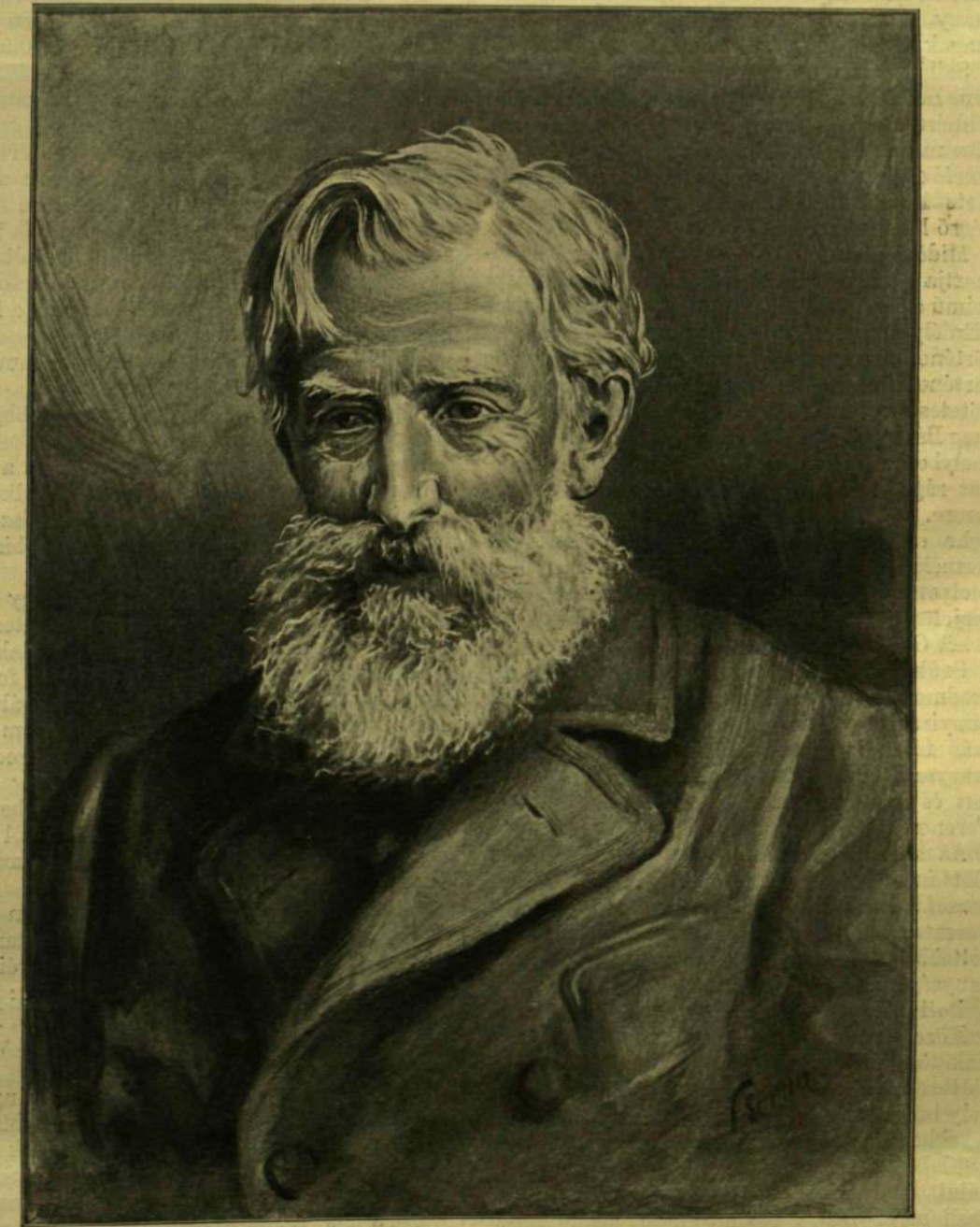
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt 1 féltévre — 4 • Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK 1 egész évre 5 frt 1 féltévre — 2.50 Kátföldi előfizetésekre a postailag megkötözött viteldij is csatolandó.

SZILÁGYI SÁNDOR. 1827—1899.

Gyakran alkalmazzuk vesztéseink nagyságának jellemzésére az irás eme szavait: Elment a mi fejünk koronája; most valóban elmondhatják a magyar történetírók, elvesztvén a nagy család általánosan tisztelt és szeretett fejét, vezérét, mindnyájunknak, öregeknek, ifjaknak kedves Sándor bácsiját. A ki nem ismerte őt, el sem tudja képzelni azt a véghetetlen szeretetreméltóságot, a mely az ő egyéniségének ellenállhatatlan bűvés varázslatot kölcsönzött, azt az önzetlen szeretetet, mely az ő szívet eltöltötte mindenki iránt, a ki környezetébe került, azt a naivságig ártatlan kedélyt, a mely őt örökifjúvá varázsolta, s azt a jellemisztaságot, a melynek foltja nem, csak ragyogása volt.

Az irodalomtörténet fel fogja jegyezni, hogy egy nemzedék élete alatt senki sem tett annyit a magyar történelem művelésére, terjesztésére, népszerűsítésére, mint ő; el fogja mondani, hogy egy félszázad óta lázas serényiséggel dolgozott, pihenést nem ismert, örökifjú munkakedvével bámulatosan termékeny volt, és egész iskolát alkotott. S még mindig nem fogja egész híven jellemezni Szilágyi Sándort. A tudós el-törpült benne lelkének jósága mellett. A szellemi nagyságnak megvan a maga mértéke; ezt elvégzi a rideg értelem; a szívjóságot csak a szív mérheti meg, ennek nincs egyéb fokmérője. A szív jósága az, a mi Szilágyi Sándorban megmérhetetlen volt.

De ha vesztésünk pótolhatatlan is, keresünk az enyhülést abban, a mi megmaradt: életének, eszményeinek tanúságaiban. Kolozsvárt született 1827 aug. 30-án. Ott végzte iskoláit a ref. kollegiumban s ott kezdett tanítani, ott lett kanczellista és főkörmányszéki fogalmazó-gyakornok, nemzetőr és író. Korán belátta, hogy az ő hivatása tollal szolgálni a hazát s ennek történetét. Atyjától, a kolozsvári ref. kollegium történet-tanárától s a «Hora világ Erdélyben» történet-írójától örökölte a kiváló tehetséget s a szabadságharcz ügyétől nyerte az első ösztönzést a történetírásra. Midőn a forradalom vihara zúg, az ő tolla már írja annak történetét: «Forradalmi mozgalmak Bécs—Pest—Kolozsvárt» első, névtelenül megjelent munkájában, mely-

SZILÁGYI SÁNDOR. Csorna Károly rajza.

lehetett az még akkor kiforrott történelem (maga sem tekintette később annak, s nem szeretete, ha emlegették), de igen jellemzők, mint korrajzok s eme viharos évek hangulatának hű visszhangjai. Lázás tevékenységet fejtett ki ezután is a forradalom emlékeinek megőrzésére körül. Névtelenül jelent meg „Görgei és fegyverletétele. Egy honvédtiszt naplójából.” De már következő művét: „Közlemények Erdély Bem előtti s alatti életéből” az osztrák kormány elkobozta, ép úgy „Klapka memoírja”-nak magyar fordítását. Szintén 1850-ben írta meg következő munkáit: „A magyar forradalom története 1848—49.”; „Magyar nők forradalmi életéből” (elbeszélések és rajzok gyűjteménye); „Tollrajzok az 1848—49-iki magyar hadakból”, stb., melyek mind a legolvasottabb művek voltak.

Szilágyi Lázás tettvágát még ez sem elégitette ki. A könyvek után folyóiratokat adott ki: a „Magyar Emléklapok”, „Magyar írók füzetei”, „Röpívek” czímmel, majd az „Ényedi album”-ot, „Nők könyvét”, stb., melyek közül többet eltiltott, lefoglalt, elkobozott az abszolút kormány.

Nem sokára Szilágyi Sándor is kénytelen lón elhagyni Pestet. 1852-ben Keoskemétre ment — a mennyiségért tanárának. E nem neki való munkakörből hamar kibontakozott s csöndes révpartra jutott, midőn 1853-ban Nagy-Körösre a földrajz és történelem tanszékére hívták meg. Itt aztán tárt karokkal várta az a szellemi kör, a melyben teljesen föltalálta új otthonát. Itt tanított Arany János, Mentovich Ferencz, Salamon Ferencz, Szabó Károly, Szász Károly, Tomory Anasztáz, itt lakott egy ideig Szilágyi Áron is, a kikben Szilágyi Sándor régi és új barátokat, munkatársakat s általában szellemi rokonokat talált. Ez a tanári kar akkor egy kis magyar akadémia, történelmi és irodalmi társulat volt, melyben Szilágyi tevékeny lelke kedvére folytathatta magaróptu szármalását.

A Nagy-Körösön töltött 14 esztendő volt életének legboldogabb kora. A honfájdalmat az irodalom művelésébe, a társadalmi élet kedélyességébe temették el: szőtték a szebb jövő szárait, kutatták a múltat s a költészet és tudomány világosabb balzsamával gyógyították a magok és a nemzet sebeit.

Szilágyi Sándor azonban csak félig volt Körösön. Lele az Alföld rónáiról visszazsúllt szülőföldjére, a „bérczes kis hazába” s annak történetébe mélyedve, itt avatta föl magát *Erdély történelméről*. Ebben találta föl eszményképét, élete legfőbb hivatását, melyhez hű maradt végső lehelletéig.

Midőn az Akadémia 1858-ban tagjává választja: „Bánffy Dénes kora és megöletése” című értekezéssel foglalta el székét. Ezt követte „Erdély irodalomtörténete, különös tekintettel történelmi irodalmára”, melyből „Erdélyország története, tekintettel művelődésére” című két kötetes munkája nőtte ki magát (1866). Itt írta meg Báthory Gábor fejedelem történetét (1867), melyben a történelmi igazság fényét deríti e sokat rágalmozott daliás, bár erőszakos fejedelemre. A Rákócziak kora iránt is itt ébred föl soha el nem enyészó szeretete, melynek első terméke a „Rákócziak kora Erdélyben” (1868), melyet később annyi más, élete alkotmányán épen legjelesebb alkotásai követtek: a Rákóczi-triász: a két György és Zsigmond életrajza.

Szűkebb hazája, Erdély története ily nagy eredményű munkásság mellett sem foglalta le annyira Nagy-Körösön, hogy ideje ne jusson más téren is maradandót alkotni. A „Török-magyar kori Emlékek”-ből 9 kötetet szerkesztett és adott ki Szilágyi Áronnal és Salamon Ferenczcel.

Az alkotmányos élet újra éledése Szilágyi előtt ismét megnyitotta a fővárost. Br. Eötvös József a közoktatási miniszteriumba titkárnak nevezte ki. A fővárosi légkör aztán még fokozottabb tevékenységre sarkalta, új meg új tevékenységű köröket nyitott meg előtte — s viszont nyitott ő is az egész ország előtt.

Közel az országos levéltárhoz, hozzájutott annak történelmi kincses bányájához, megnyiták előtte a bécsi, eddig titkos levéltárak; Szabó Károly bőven szállította az anyagot a történelmi emlékekben még mindig kincses Kolozsvárról. S az 1867-ben megalakult Magyar Történelmi Társulat, melynek Szilágyi csakhamar mozgató szellemévé vált, kiszállott nyári kirándulásai-val az ország minden vidékére, felkutatta a vármezei, városi és családi levéltárakat s a gazdag

Szamosi körája után.

SZILÁGYI SÁNDOR 1848-IKI ARCZKÉPE.

szellemi zsákmányon kívül fölbresztette mindenfelé a történet iránti érteket, lelkesedést.

Szilágyi Sándor Budán, a várban, Szalay László szülőházában meglepetedve, csak úgy ontotta a történelmi munkákat a Bethlenekről, Rákócziakról, Lorántffy Zsuzsannáról, Zrínyi Ilonáról, stb. melyekben Erdély XVII. század történetét át- meg átoldozta s Oklevéltáraitban gazdag adathalmazal illusztrálta. A régi történetíróknak is hosszú sorozatával gazdagította történetirodalmunkat: felkutatva a XVI-ik század jeles történetíróinak, Szamosközi Istvánnak történelmi műveit s négy kötetben kiadta; kiadta Rozsnyai Dávid, az utolsó török őrdeák történelmi munkáinak maradványait, stb.

De szüntelenül alkotó lelkének még ez sem volt elég. Át akarta dolgozni rendszeresen is az edélyi fejedelemség egész történetét, s összegyűjtötte az „Erdélyi országgyűlési emlékeket” s ezeket történelmi bevezetéssel, magyarázatokkal ellátva, kiadatta (1540—1691-ig terjedőleg) húsz vaskos kötetben az Akadémia által. Megértte azt az örömet, hogy ebben is teljes egészét adhatta. A legutóbb megjelent XX. kötetben odáig jutott, a hol az edélyi fejedelemség is megszűnt (1691); — nyomtatás alatt maradt még egy kötet, a hadi folyósság az utódok ott, a hol már úgyszólván kevesebb az öröm, több a honfi bánat — a gubernium korán.

Ekkora munkahalmaz, ily rengeteg munkásság egy egész könyvtár tévő eredmény, — és Szilágyi Sándornak még ennél is nagyobb, maradandóbb érdemei vannak.

Legnagyobb érdeme, a mi páratlan a magyar irodalom terén, hogy oly iskolát alkotott, annyi és olyan tanítványokat, egy egész történetírő nemzedéket nevelt, a mely által biztosította a magyar történelem további virágzását.

S még egy mélyreható alkotás, hogy népszerűsítette a magyar történelmet s elterjesztette azt a palotáktól az egyszerű falusi lakókig. A „Magyar Történelmi Életrajzok” szép formában írt tanulmányai, szépen illusztrált kiadásai többet tettek a magyar történelem népszerűsítésére, mint minden azelőtti irodalmi kísérletek.

Kedvezett e gondviselészerű hivatás betöltésének az ő szeretetreméltóságán s ebből származó nagy népszerűségén kívül az ő magán-élete is.

A tudomány szolgálatának szentelven egész életét, családot nem alapított. Háztartását nővére vitte; családja volt az egész írói kör, s „fiái” a maga nevelte történetíró ifjúság: Thallóczy, Károlyi, Fejérváryak, e sorok írója, Barabás, Pettkó Béla, Schönher, Dézsi Lajos voltak egymás után segédmunkásai.

A Magyar Történelmi Társulat kiadványai, a „Századok”, a „Történelmi Társ”, a „Magyar Történelmi Életrajzok” szerkesztésére sok munkatársat kívánt: ezek körül, Szilágyi Sándor mellett nevedek a mai történetíró nemzedék.

1878-ban a budapesti egyetemi könyvtár igazgatójává nevezetvén ki, még kedvezőbb helyzetben, egy gazdag könyvtár gőzpont-

jából intézhette a magyar történetírás fejlesztését.

S midőn testi ereje nagy betegségek kiállása után lankadni kezdett is, szellemi frissességét, lázas munkakedvét soha sem veszítette el. Város-majori villája, erdélyi s más vidéki kirándulásai, majd az utóbbi években Gastein balzsamos levegője újra megacélozták s fölfrissítették testi erejét is, bár régi, közmondásos mozgékonyágát nem sikerült többé visszanyernie.

Végül, hogy megkoronázza a hazai történetírás szolgálatában szerzett nagy érdemeit, hogy nemzetét az ezredévi ünnepre olyan korszakos művel ajándékozza meg, a melyhez fogható szabású nincs irodalmunkban, megszerkesztette vállalkozó munkatársakkal „A magyar Nemzet Történetét” a legrégebb időtől a legújabbig s olyan fényes illusztrált kiadásban adta ki 10 kötetben, a mely magában is alkalmas, hogy általános érdeklődést keltsen.

Ez utolsó nagy munkája, e nagy hivatás magasabb önérzete tartotta az évek óta roskadozó gyöngye testben a lelket; a testi életnek régóta csak pislogó mécseséhez a szellemi erő adta a világitó anyagot.

Mily bámulatos szellemi erő volt az! A gyöngye test régen meg volt törve, maga erején felállni sem tudott zsölyge-székéből, melyben ülve írt, dolgozott, szerkesztett, intézkedett, bámulatos lelki erővel és frissességgel az utolsó időkig.

Ennek az energiának, kitartó szívósságnak, magasatos lelkesedésnek igen-igen sokat köszönhet a magyar nemzet s főképp a magyar történetírás, a melynek ő zsenge ifjúkorától fogva lelkes és hivatásos, fáradni és pihenni nem tudó bajnoka, később gondviselészerű vezére volt.

Megható elismeréssel adozott neki érdemei-ért a Magyar Történelmi Társulat legutóbb 1897 június 21-én, mikor élete 70-ik évének szerencsés megérte alkalmából tisztelőre fényes nyilvános ünnepelt rendezett s ugyanakkor díszes emlékermet is veretett, melynek egyetlen arany példányát, úgy szintén egy ezüst és egy bronz másolatát szép beszéd kíséretében nyújtották át az ünnepeltnek.

Majd az a kitüntetés érte, hogy miniszteri tanácsosi czimet és rangot kapott. De ez az ő kerestelen egyszerűségén a legcsekélyebb változást sem tett. Maradt az, a ki addig volt, mindenki irányában.

Élete utolsó heteiben nagyon megtört, de reményét még akkor sem veszítette el, hogy ismét fölgyógyulhat.

Haldoklása is, mely egy hétig tartott, a szívósságnak rendkívüli tünete volt.

Halála általános részvétet keltett. A tudományos társulatok szónokai már koporsója felett fölemlegették nagy érdemeit. Szülővárosában gyűjtést indítottunk születése házának emléktáblával való megjelölésére. A tudományos társulatok emlékeszedekekben fogják méltán érdekeit. De soha sem fogjuk azért lerohatni azt a halát, melyely nekí tartozunk; nem főkép azok, kik jó szívvel közel állottunk. Nekünk ő meghalt örökre, a nagyközönségnek élni fog örökre műveiben.

Élni fog emlékszóbor nélkül is, mert ő alkotott magának éreznél maradandóbb emléket.

Az a galambosz firtú, ragyogó szemű, szép fő, midőn örök álomra lehajlott, elmondhatta volna magáról is, a mivel legjobb barátja (Szabó Károly) nekrológiát végezte, hogy: „non omnis moriar!”

És mi tanítványai, szellemi „fiái”, halópórában is örökké áldani fogjuk azt a jóias szívet, mely csak szeretni tudott, a mely egy nagy családdá forrasztotta össze azt a gárdát, mely a magyar história szolgálatában az ő vezérlete, a mindnyájunktól forró szeretetű kedves Sándor bácsi zászlaja alatt szolgált a hazát.

Fájdalmunk enyhülését keresve, megtaláljuk azt az ő példája követésében, éreneyi bálulását. Ót — bárhoggy fájjon is az örök elválás — nem siratni, de követni kell!

Az ő szellemében való tovább munkálással áldozunk legjobban az iránta való kegyeletnek. Az ellen a sok szép koszorú ellen, melyely koporsóját elhalmoztuk, bizonyára tiltakozott volna; de ha egy-egy levéllel növeljük a magyar történelem babékoszortját, arra tán még ott a hantok alatt is megdobb az ő nemes szíve.

Százeczy Lajos.

SZILÁGYI SÁNDORRÓL.

Eltemették őt. — Kivitték barátságatlan, szélviharos időben abból a csarnokból, a hol mi hajtott föl hallgattuk a búcsúztatót. Virágok közt nyugvó koporsója fejénél megszólaltak a szív hangjai — egyik a másik után. Először a *lelkész*, aztán az *Akadémia*, annak nyomán a *Történelmi Társulat* és a *Heraldikai Társaság* s végül közvetlen munkatársai, a kikkel húsz évig együtt dolgozott abban a házában, a honnét most végső útjára kivitték.

Ezek a beszédek egyben mind találkoztak. Mindegyik a magáéknak vallotta őt. Mert hát egy nagy dolgot vitt ő megoldásra betvenkét év alatt. A nélkül, hogy családot alapított volna, családjai tagjaivá tudta tenni mindazokat, a kiket hivatásuk az ő körébe vezérelt. Szívjóssága lebilincselő erejével alapította őt az a nagy család, a melynek minden egyes tagja — egymásra nézve tán idegenül is — hozzá fűzőttek érte magát. A szív embere dombor ki mindegyik búcsúztatója szavából. És tényleg az is volt. A legnemesebbekből való. Szívének az a rendíthetetlen álláspontja volt, hogy az emberek csak is jók lehetnek. A tévedőre nem engedte bizonyítani a tévedést s ezen a nyomon aztán nem egyet a jó útra visszavezérelt. Valami soha nem nyugvó lelki ösztönzésből cselekedte a jót és gyakorolta a segítséget. Nem lehetett nem szeretni őt.

Huszonöt évvel ezelőtt együtt laktam vele. Ismertem őt. Leköteleztette vagyok én is és ezt akartam meg életemben leróni azzal az itt közölt levéllel, a melyet „Drámai Impressziók” czim alatt most megjelent könyvem élen hozzá intéztem, a melynek megjelenését azonban már nem érthette meg. Pedig mennyi szívjóssággal várta azt. Eredetileg meglepetésül szántam a könyvet, de le kellett tennem arról, mert aggasztó körülmények közt jutott ágyba, a nyomtatás ideje alatt.

E hó 2-ikán este meglátogattam. Leverő hatást tett reám. Nagyon kis helyre szorítva feküdt ő már akkor a nyughelyén; de nemcsak a kedély melegsége csillámlott még a szemében, hanem szellemével is élénken követte azt az eszmecserét, a melyet egy irodalmi kérdésről folytatott a környezete. Övéin kívül egy-két olyan látogató, a kihez régi rokonszenv kötötte. Sohase feledek, milyen jószágos kézszorítással érezette örömet s hogy búcsúzóul milyen szeretetreméltó türelmetlenséggel sürgette azt a könyvet.

Másnap hűdés érte, beszélő képessége elvesztett, s aztán az elkerülhetetlennek — nála kilencz napig tartó — az az útja nyílt meg előtte, a melynek végpontjáról utas még vissza nem került. Gyöngéd, odaadó, szeretetteljes ápolás kísérte mindvégig azon az úton.

Ím, itt az a hozzá intézett levél, a mely könyvem előszavát képezi:

Tisztelt barátom!
Engedd meg, hogy neked ajánljam ezt a könyvet. Egy különös okom van rá, hogy ép a te jó szívednél kopogtatom vele. Az, hogy az én irogatásom felelőssége is a te vállaidat terhel. Nem tudom, emlékszel-e rá. Huszonöt év telt el azóta. Te arra nem emlékezhetél. Ideget, erőt emésztő, eredményekben gazdag és a közművelődésre üdvöt hozó, lankadatlan munkásságod soha nem szűnő hevében mikép is emlékezhetnél rá. A nemes szív elfeleld másnap a jót, a mi ma árad ki belőle. A tied egyáltalában nem emlékezhetik; mert hisz egy egész nemzedék vallja magát büszkén a te atyai vezető kezű neveltjének. A lefolyt negyedszázad alatt, a történetírás terén alig merült föl név, a mely ne a te lelked termékenyítő melegétől nyerte volna a kezdet habozásai közt a szárnyait. Ez azonban közismeretű dolgot; de hogy egy eltér-

A SZILÁGYI SÁNDOR 70-IK SZÜLETÉSNAPIJÁRA VERT EMLÉKÉREM.

vedt tanítvány is került ki kezéből, az már magadra nézve is újságszámba megy.

Régen volt. Akkor, a mikor együtt dolgoztunk a kultuszminiszteriumban s egy födél alatt éltük a Vár jótékony eszöndjének kedélyes életét. Te már gazdag írói múlttal, én a büro-asztalnál is csak mint pályakezdő. Még most is látom apró betűtűt a kék fogalmazó-papíron. A felsőbb oktatással foglalkozó ügyosztályban a felekezeti jogakadémiai dolgait intézed. És látom annak a puritánul berendezett helyiségnek összes alakjait is; a kikből ma, huszonöt év után, hirdomdó se kerül a miniszteriumban. Legtöbbje végleg elesendősült. Egy-kettő, más irányban, még a munka embere. Köztük, lelked megőrzött ifjuságával mint ideális vezérszemmel te is.

Nem az akta-intézés volt a te tered; de a mi annak a miniszteriumnak magasabb feladatát: a nevelést illeti, annak te első rangú harciosa voltál. Nem a büro falai közt. Az ott végzett kötelesség után kezdődött a te munkád; helyesebben mondván, annak a munkának a folytatása, a mely nálad már a hajnali órákkal beköszöntött.

Eszembe jutnak azok a reggelek, a melyeknek a várbástyák zöldjére nyíló s a budai hegyek frissítő levegőjétől átjárta lakásunkban tanuja voltam. Egész búcsújárás volt asztalod körül, a melynél te már lámpavilágnál kutattad foliánsaid között a tények igaz megállapítására vívó fonalat. Egyik tanítványod kezéből a másikéba került a kilécs. Thallóczy, Fehérváry, Károlyi Árpád, Százeczy Lajos s a többiek beállítottak hozzád hűségesen, annak dacára, hogy mindig zsörtölődve fogadtad a „jó reggel”-üket. Thallóczy — a te oldaladhoz nőtt akkori társad — erről egész legendákat tudna mesélni. Valljuk be, hogy élet-szükség számba menő, szokott hajnali folgerjedéseidnek időnként fenyegető jellegük is volt. De csakis egy percze. Mindig a kitörés rohamával kezdett a korholás s így aztán természetüleg hamarosan át is kellett csapnod szivednek lágybál hűrájra. Mert hát a szived forrásából eredt a szidás is; s ezen a nyomon persze ép az a tanítvány távozott tőled horgasztott föl, a kinek reggeli szeretetreméltó zsörtölődéséből, kivételkép, nem jutott ki rész.

Napestig tartó munkásságod példaadása mellett, a szeretet volt a te oktatásod sikerének varázsvesszeje. Környezetedét önkénytelenül a munkavágynak láza fogta el s te azt többé nem hagytad lelohadni. Ott voltál mindig a sziveddel; az önbizaltonban erőt, az erejét tülfeszítőbe mérsékletet öntve. Lekötő egyéniséged annak a nemes becsvágynak termékenyítő földje volt, a melynek előretörésében az a főczél, hogy mind-azt kifejtse, a mi erejében a legjobb.

Szeretetteljes ösztönzésre csak hálával emlékezhetem én is. Ha valami elolvasható kikerült a tollam alól huszonöt év alatt, — a melynek egész első fele névtelen munkásságra esik — azt a te jó szívednek köszönöm. De köszönni valóm van még az esetre is, ha az olvasóra nézve nincs is közölnet abban, a mit írtam; mert én egyéb elfoglaltságom mellett első sorban a magam lelki szükségének kielégítésére forgattam azt a tollat, a melyet te adtál a kezembe s a melyből most — huszonöt év után is — ép oly önbizalattal magyarályal szívóm a gondolatot, mint akkor, a mikor a te jószággal tele nógatásodra először láttam kéz-

iratom nyomán a nyomtatott betűt. Ezt az alkalmat akarom én a te emlékedbe visszaidézni.

Vajjon jut-e még eszedbe, hogy szakadatlan történelmi munkásságod és a „Századok” mellett valamikor a „Budapesti Közlöny”-t is szerkesztetted? Nem nével, hanem ténylegesen. Emlékszel-e, hogy annak akkoriban tárca, újdonság és színházi rovata is volt s hogy mi nagy színházi maniakusok voltunk odafönn a Várban, a hatvenes évek elején, a mikor ott még öt előadást tartott hetenként a Nemzeti Színház. Dráma, opera, népszínmű váltakozott a műsoron.

Most is látom annak a családias jellegű kis színháznak a zenekar közelében lévő azt a jobboldali pontját, a hol te, Szász Károly, Beöthy Zsolt vittetek élénk irodalmi eszmecserét; s ezen a nyomon eszembe jutnak azok a feledhetetlen esték is, a melyek kívülöttük Salamon Ferenczet, Gyulai Pált és Tanárky Gédeont is vendégszerető asztalod köré csoportosították. Élénk irodalmi élete volt akkoriban a csöndesség mai kiválasztott felszékének a Várnak. Fönn lakott Szász Károly, gyorskezü munkásságának újszólva csodás erejében. Fönn lakott Beöthy Zsolt, délelőtt a pénzügyminiszteriumban számokkal foglalkozva, mint segédfogalmazó; aztán meg regényt, újságot szövegívet késő éjjelig. Akkor írta „Károlyz Béla”-t s ott csinálta kritikai lapját: az „Athenaeum”-ot. És ott laktál te is, — végzett munka után örök mosolylyal az arczodon.

Ebben a ti előkelő légkörötökben nyertem én — mint a te lakótársad — első irodalmi impressziómat. Nem az irásvágyat kellette föl bennem az a légkör, — arra gondolni se mertem, a ti szellemetek magaslatára tekintve — hanem csügtem eszmecseréteken s a most már elroppent kor rajongásának bálványozó erejével tekintettem fölfele, titeátok. Nem gondoltam én az irásra. Nálam akkor az álmok álmodásának kora járt.

Egyszer aztán elmentünk együtt a gyapju-utcai német színházba. Ma már gyapju-utca sincs, német színház sincs. Rossi mutatta be magát itt Budapestben legelőször. Annak épen huszonöt éve. Romeót játszotta. Rendkívüli módon behizelgő lány hangjai voltak, megrezgették a szivekben a hűrt, s az enyémet is arra a meggondolatlan kitérésre ragadták, hogy „Sándor bátyám, ez az ember úgy játszik, hogy még én is tudnék írni föléle”. — „Hát fiam, maga erről írni fog” . . .

Farsangi idő volt. Színház után bálba kerültem s reggelre teljesen kiröpült fejemből a „maga erről írni fog”. Te reggel benyitottál hozzám, hogy várod estére a kéziratot s álmatlan kérdő pillantásomra tréfálkozó tekinteted komolyra vált. Egy óra múlva sürgetted a dolgot s újra meg újra rám nyitottad az ajtót. Másnap a szokásos apró betűk helyett nagy düllétt betűkkel kinyomatva láttam a „Budapesti Közlöny”-ben azt, a mit én a „Romeo és Julia” előadásáról összeírtam.

A lélek ki nem fejezhető érzései közé tartozik az az első nyomtatott betű. Kételynek, örömmek forrása együtt. Nálam az előbbi volt mindig erősebb. Bevallom neked, hogy mikor hívatásod a Vár eszöndjéből elszóltott, gyakran nélkülöz-

tem a te jószágos arezod bátorító tekintetét s most, hogy emlékezésem huszonöt évre visszavisz s kezemből kerül egy-egy papírlom abból az időből: szíved jószág a maga egész fényében tündöklök előttem. Te nem a szerkesztő szemével nézted az írásaimat, hanem a szíveddel nézted el a kezdet gyarlóságait . . .

Ha valakinek egyáltalán ajánlhatom ezt a könyvet, — mint magvetője, csak te lehetsz az. A Rossi «Romeo»-járól irt kezdő sorok óta sokfelé elkalandoztam a gondolataimmal. Természet, élet, közkérdések és az emberek változatos egymásutánban hatottak a lelkütemre és pedig a megfigyelésnek minden különleges czélzata nélkül. Nizzai impresszióim közel három év múlva kerültek ki ott tartózkodásomat követőleg a tollam alól. Nem az írás czéljával jártam én ott az örök derű földjén. A jelent nem tudtam megírni soha. Mindig emlékeztem. Évek múltán, önkénytelenül fölvilan bennem egy és más, s annak a hatása alatt írok úgyszólván szükségyszerden.

Igy születtek drámai impresszióim is. Ezek is emlékezések és pedig azon húsz év hatásának eredményei, a mely alatt színházról egyetlen szót se tettem le papírra, de a mely alatt annak hűségese látogatója maradtam. Mert hát a készültség habozó küzdéseit közt csakhamar szakítottam én azokkal az ügyvezetett színházi kritikákkal, a melyeket még önmagam előtt is úgyszólván csak titkos iráskép íztem én a kezdő évek alatt a te lapodban. Szakitottam a végleges szakításnak erős akaratával; de hát a mint Shakespeare mondja: «Csak az emlékezésnek rabja az elhatározás; rohammal ered, életidőre silány; mikor megszületik: össze van forrva a fájával, ép úgy mint az éretlen gyümölcs, a mely azonban — megérve — lehull rázatlanul is». Nálam sokáig ért. Engem húsz év múlva fogott el az az érzés, hogy el kell mondanom azt, a mi ezen elmúlt idő színházi hatásának eredményeképp a lelkemen ül. Alkalmat nekem erre a Nemzeti Színház egy-egy premiére s egy-egy világot járó művész időnként való itteni föllépése adott.

Nem rendszeres beszámolás ez a Nemzeti Színház újdonságairól, hanem inkább annak az egyéni hangulatnak a képe, a melyet egy-egy estéje reám tett. Hogy erről vagy amarról a darabról nem írok, az nem annyit jelent, hogy nem ulti meg azoknak a mértékét, a melyekről írok, hanem annyit, hogy én voltam akkor fogyatékos az eszmészövésre. Lehetnek azok egészben véve becsesebbek is, mert hisz az én eszmészövéssem legfőként a lélektani szempontra irányul. Nem szólhatok ahhoz, hogy micsoda szabályok szerint építendő föl a dráma, de a mi a lélektani szempontot illeti, az engem önkénytelen gondolkodásba visz; és pedig úgy téve föl magamnak a kérdést, hogy vajjon megfelel-e a drámában adott helyzet megoldása annak a végnek, a mely beállna az esetben, ha a dráma szereplőit a való életben érné az a helyzet. Ez persze az okoskodásra rendkívüli tág tér, s így kábaság lenne azt hinni, hogy az enyém a helyes. Ezek az én drámai impresszióim tehát az egyéni nézet súlyánál többre nem számítható eszmélkedések csupán, a melyek egyesek gondolatmenetével tán esetőleg mégis egyezők.

Fogadd azokat el nem múló hálám kifejezése jeléül szívesen.
Szűry Dénes.

RÉGI FARSANGOK.

A vidám mulatozás, a pajkos bohóságok farsangi napjain bizonyára érdeklődéssel tekint vissza mindenki arra, hogy miképen töltötték el őseink a régi jó időkben a farsang idejét.

A jelmezes látványosságok, alakos esportosulások, diszmenetek és egyéb farsangi bohóságok már jó korán, a XV. században átszarmaztak hozzánk leginkább Olaszországból. 1448-ban a ferrarai herceg küldött Mátyas királynak néhány olasz divatú alakozót, a mi az eredeti dolgokat mindenben kedvelő királynak nagyon megtetszett. Estei Hyppolitus esztergomi érsek ezt megtudván, 56 darab különféle furesább-furesább alakozóval kedveskedett szintén Mátyas királynak, a ki viszont

fiát, Korvin Jánost lepte meg a különös farsangi ajándékkal.

Csakhamar ezután nálunk is készültek eredeti jelmezek, a mit bizonyít az, hogy ugyancsak a Hyppolit érsek hagyatékáról fölvetett leltárban magyar jelmezek is fordulnak elő, melyeket Miksa császár udvari mulatságain is használtak.¹

Később az emberi alakot utánozó alakozókat

A MENYASSZONY ATYJA KARJÁN KILÉP A TRÉPLOMBÓL.

A NÁSZNÉP A TRÉPLOMBÓL KIÖVET.

KÉPEK A BERLINI MAGYAR ESKÜVŐRŐL — Káhn Ferenc fényképe után.

inkább az alvilágból és a fenevadak országából vett ördögi és más torz alakokat ábrázoló alakozók váltották fel. Ilyenek szerepelnek különösen II. Lajos király udvari mulatságain, hol kivált farsang vége felé a lakomák, táncvígalmak, álarozos menetek és fegyverjátékok szakadatlan sora követte egymást. Brandenburgi György ördög, a király gyámja és nevelője, egy 1518-ban tartott ilyen farsangi mulatságon vadembernek öltözve vívott lóháton egy

¹ Báró Radvánszky Béla cikke a «Századok» XXI. kötetében, 310. lap.

ördögnek öltözött másik úrral. «A király udvara szörnyen szegény, — írja Brandenburgi György 1518-ban egy barátjához intézett levelében, — de én mégis hatalmasan farsangoltam vele, hadd lássák az urak, hogy azok, a kik a királyi körül vannak, még talpukon tudnak állani. Először Stibitz és Zetritz hat izben gyalog esaptak össze, azután én és Krabat lóháton vívtunk egymással. Krabat ördög volt, én meg

vadember; az ördög lefordult lováról és arezára esett. A király is szépen lovagolt. Utóbb a király és más urak a tobort (táncot) járták. A város minden asszonya jelen volt, azonkívül tömérdek nép. Azután a tánc következett. Tizennyolcz álarozossal léptem elő. Kurta köpenybe és hegyes orrú vörös cipőbe voltunk öltözve, a minőket a régiek viseltek. Egy öreg atyus mindkét kezében botot tartva, fából készült sarukban két különös táncot járt vala.»¹

¹ Horváth Mihály: «Magyarország Története» III. kötet, 327. lap.

Az 1525-ik év húshagyó keddjén, tehát egy évvel a mohácsi nagy nemzeti szerencsétlenség előtt is ugyancsak pezsgő vigalomtól volt hangos II. Lajos udvara. A pápai bíbornok követ tiszteletére adott ekkor a király fényes vendégséget, melyen a déli és esti lakoma között nagy jelmezes látványosságok és álarozos menetek gyönyörködtették a vendégeket; a menetben, —

e fényes ünnepélynek, hogy egy magyar életből vett jelenet, életkép került ez alkalommal előadásra. Végtelen kár, hogy a darab szövege elveszett, mert a magyar népszínmű csirjáját sejteti. Csak a szereplő személyek, a «Forgách Ádám Farsangos Lakodalmában levő Persónák» jegyzéke (a mai színlap) maradt fenn. Ime az érdekes jegyzék:

Polgárok Anyja — Zichy Istvánné asszonyom.
Polgár leány — Gróff Forgách Dorothea kis asszony.

Menyasszony — Gróff Forgách Susanna kis asszony.

Nyoszolyó leány — Hölgy Klára kis asszony.

Nyoszolyó Asszony — Gróff Erdődy Kristófné Assz. eő Nga.

Gazda Asszony — Gróff Erdődy Györgyné Assz. eő Nga.

Polgári szolgálók — Esterhas(y) Sigmondné Asszonyom eő Nga, Révay Elekné Asszonyom eő Nga, Orbán Pálné Asszonyom, Rechberg Ludovica kis asszony, Szezeniné Asszonyom, Piber Ferencné asszonyom.

Háidukok avagy Darabantok — 1. . . . Úr eő Nga; 2. Révay Elek úr; 3. Révay Pál úr; 4. Zichy István úr; 5. Esterhas Dániel úr; 6. Szegedi András úr; 7. Okmár György úr; 8. Viczki György.

Szolgák — 1. Koháry Gábor úr; 2. Ruttkay Ferenc úr; 3. Piber Ferenc úr.

E hatalmas személyzetet elképzelve, fogalmat alkothatunk a nagyszerű és minden ízében *eredeti magyar ünnepélyről*. S minő kedves érdekességet kölcsönöz az egész dolognak az, hogy a darabnak tisztán magyar népies alakjait mind főrangú vagy legalább is előkelő nemes urak és hölgyek személyesítették. A két főszereplő: maga a háziúr, Forgách Ádám gróf, («a polgárok bírójá»), Forgáchné Rechberg Anna grófné «a polgár bíróné» a háziasszony; két hajadon leányuk közül az egyik, Dorothea, polgárleány, a másik, Susanna, menyasszony szerepben lépett föl. Nadányi «úr» a völégény személyesítője, Nadányi Miklós nógrádi főispán fia, a daliás Mihály, Léva várának vitéz ifjú kapitánya. Esterházy Zsigmond — «a polgárok atyja» — akkoriban verebélyi kapitány volt, neje ki szintén szerepel a darabban, született Balassa Emerentia.¹ Erdődy György — «a kaprall» avagy tizedes — főtárnokmester, neje — «a gazdaasszony» — Bathhány Erzsébet; a többi szereplő is, mint Zichy, Koháry, Viczay, Amadé, Révay stb. mind ismert előkelő név viselője.

Thököly Imre, a híres «kurucz király» még hadakozásai közepette is vígan ünnepelte meg egész udvarával a farsang utolsó napjait. «Az mellettem lakó francia király embere — írja ő maga 1693 február 3-án kelt naplójában² — megbetegedvén az gyakori vendégeskedések és az *huzamos pohárok* miatt, sem tegnapi, sem ma hivatalomra nem jöhetett föl. Én kimentem vala vadászni is, és megtérvén, az farsangnak mai utolsó napját is becsületem hveimmel együtt vígan töltöttem el. . . . A következő 1694-ik évben már jelmezes mulatságot — mint ő mondja *komédiát* — is rendezett udvari népe, és cselédsége közreműködésével. «Az lábomra valamennyire jobban voltam, — írja 1694 febr. 24-én naplójába a már ekkor betegeskedő Thököly, — s felöltözvén, az melly *comédiához* készültnek az udvariak és feleségem fehér-cselédjei, holnap lévén farsang végi, magam s mások mulatságára, ma vittem véghez az ablakom előtt, ki is óráig tartott; azután az ebéd vacsorával együtt lévén, annál többet tartott és lakodalmommal ment véghez, felgyűjtetvén a főrendekben s hadak tiszteiben. Szép tavaszi forma idő volt.»³

Erdélyben különösen nagy divatba jöttek a farsangi alakos játékok, úgy, hogy a jelmez-féléket csak «farsangos köntös»-nek nevezték. «Mert abban az időben láttattak ottan-ottan bolond farsangos köntösben járók, — írja a jó öreg Apor Péter.⁴ Ugyancsak ő nála olvassuk a

¹ Nagy Iván: «Magyarország családai» 4-ik kötet 95. lap.

² «Magyar Történelmi Emlékek» XV. kötet, 32. lap.

³ «Magyar Történelmi Emlékek» XV. kötet, 316. lap.

⁴ «Metamorphosis Transilvaniae» 354. lap.

SZÖGYÉNY-MARICH LÁSZLÓNÉ KILÉP A TRÉPLOMBÓL.

A NÁSZNÉP A TRÉPLOMBÓL KIÖVET.

KÉPEK A BERLINI MAGYAR ESKÜVŐRŐL — Káhn Ferenc fényképe után.

mint a krónika írja, — többek között egy elefánt alak is szerepelt.

Az erdélyi fejedelmek udvarában szintén gyakori volt farsang idején az álarozos mulatság. Bethlen Gábor özvegyének Brandenburgi Katalinnak hátrahagyott ingóságai között három nagy ládára való «maskara-köntös» találtak.

A XVII. század végétől egy nagyszabású pompás farsangi mulatság emléke maradt ránk, melyet gróf Forgách Ádám országbíró és harmadik neje, Rechberg Anna Katalin rendezett a Forgách-család egyik nógrádi kastélyában. Eredeti és festői színt különösen az kölcsönzött

«*Polgárok Bírójá*» — Judex Curiae úr eő Nga (Forgách Ádám országbíró).

Polgárok Attya — Esterhas(y) Sigmond úr eő Nga.

Polgár fia — Rechberg úrfi.

Vő Legény — Nadányi úrfi.

Vő Félly — Viczaj Ádám úrfi.

Kérő — S . . . Gáspár.

Gazda — Generalis úr eő Nga.

Kaprall avagy Tizedes — Erdődy György úr eő Nga.

Italmár (?) — Koháry Farkas úr.

Vártás — Amadé Lénárt úr.

Pap — Liptay András úr.

Polgár Bíróné — Gróff Judex Curiae Asszonyom (Forgáchné) eő Nga.

Veress Elemér fényképe.

MOCSARAS LEGELŐ.

következő jellemző sorokat: ' «Farsangban peng, kivált a székelységen; az atyafiak valamelyik atyáfihoz gyűltenek, onnét rendszerint ilyen cursust böcsátottak: most az emberség megindult és az embertelenséget fölkeresi s a hol föltalálja, emberségre tanítja. És mivel minden időben vagy rossz ember, ha rossz emberre találtak valahol, azzal nem gondoltak, vagy akart, vagy nem, jól kellett főzetni, más-ként az övéből az atyafiak bizony jól főzettek; vagy akart, vagy sem, de a gazdának bizony jó kedvűnek kellett lenni. Ezen kívül tizen, tizenketten az atyafiak és nemesek egy számban (szánba) beültenek, zekében, harisnyában öltöztenek, a szán előtt hat ökör volt, közöttük két-három cseber bor s úgy ittak, úgy jártak egymáshoz, csuklyát vontak az nyakokban, botot az kezekben, feles cigány hegedűsök, dudások az szánban, kiáltásokkal, muzsika-szóval úgy járták az tartományt» . . .

Ime, szózatossága mindez annak, hogy farsang napjain a régi időkben is — ha el-elborult is az ég felette, ha sirva is, de — vigadott a magyar.

Lampérth Géza.

HA EGYKOR INNEN . . .

Ha egykor innen elmegyek,
Virágos völgyek, kék hegyek,
Futó-csermely a bérez tövében
S te székelly csillag fönn az égen,
Sirattok-e majd engemet? . . .

Simítani az arczredőt,
Még összejárom a mezőt,
Somostetőt és Boncza dombját,
S megcsókolom a nyárfá lombját
A bugó gerlepár előtt.

A Szálason epert szedek,
Hanem csupán egy-két szemét.
. . . Szegény asszony járása itt ez,
Pár burgonyát s kis barna lisztet
Árváinak innen szerez.

A pásztorgyerek fölkiált:
Az új csapáson ki s mi járt? . . .
Csak odaszólok én is egyszer,
S megkérdezem, hogy erre ment el,
A Kajla, Szilaj és Virág?

A hogy a pásztor odaért,
Még fogom kérges tenyerét,

U. o. 358. lap.

A RAB-MADÁR.

Máskor madárkám vig dal dalt követ,
Miért hallgattál el ma szomorúan?
Mert künn a felhős égen is ború van,
Vagy szabadságra vágy tán kis szived?

Hát menj, röpülj, búsongó rab-madár,
Menj kékebb ég alá, menj szebb hazába!
S röpül a nyílt ajtóig — ám hiába,
Nem tudnak szárnyai röpülni már.

Él bennem is szabadság dőre álma,
Ha előttem pattanna föl a zár,
Hogy szökelnék a megnyílt rés után!

S mégis — ha tán bilincsem tárva állna,
Félek, hogy én is, mint e rab-madár,
Megállanék kalitkám ajtaján . . .

Tatjana.

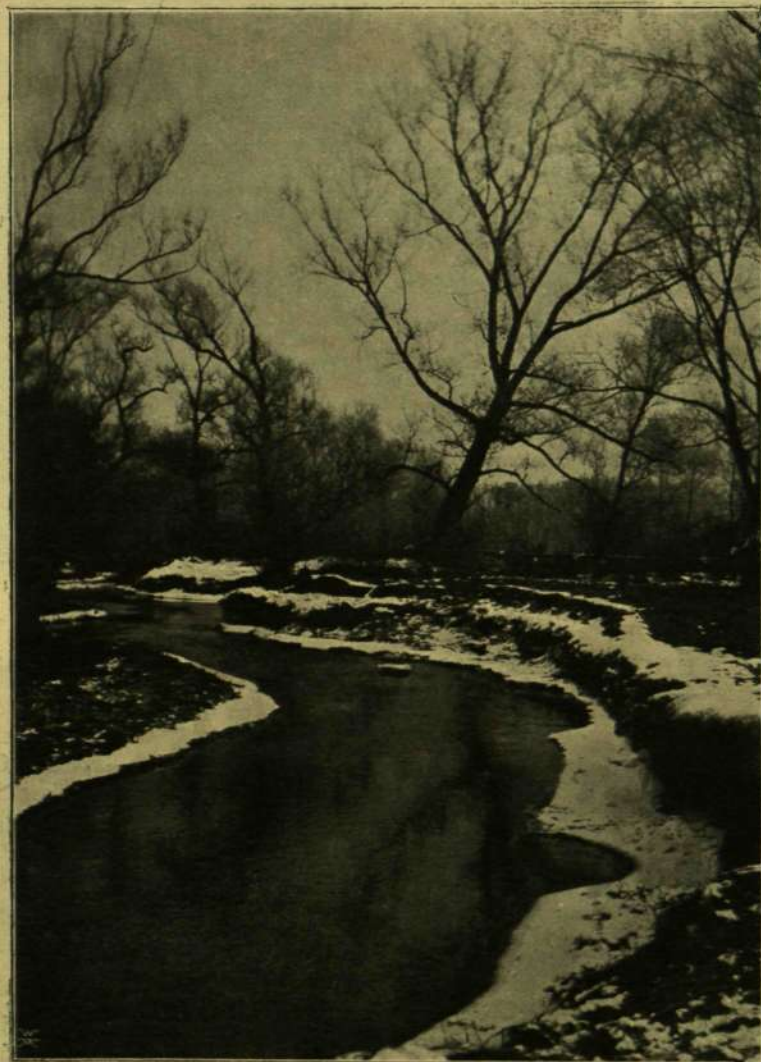
MATRÓZLÁNYBÓL KIRÁLYNÉ.

Sokkal regényesebb dolgok történnék manapság, mint a melyet a legelőnkebb képzelőtehetséggel megáldott regényíró is kigondolhatna. Valóban majdnem mindig alkalmazható az öreg Goethe abbeli tanácsa, hogy csak nyúljunk bele a mindennapi életbe, találni ott regénytárgyat bővíben. Egy ily tárgyat kapunk ki most a történelem lomtárából, elmondván egyszerűen csak az eseményt, úgy, a mint tényleg megtörtént.

Egy szegény matrónának a lányáról szól ez a történet, kit saját akarata ellenére is királynővé tettek s kit azután három évi uralkodás után túlbuzgó, sőt módfelett szerető hű alattvalói tragikus halálra juttattak.

A történetet Luttrell kapitány, az «Ocean Spray» hajó vitéz kapitánya mondta el, ki a királyné uralkodásának és szomorú halálának szem- és fültanúja volt.

A hetvenes évek elején William Young, egy kereskedelmi hajó matróna, ki a Csön-des-oczeán egy korallszigetén hajótörést szenvedett, a többi társait ért haláltól megmenekülvén, a tenger árja a Muna-szigetek egyikén partra

Gróf Teleki Emma fényképe.

VÁLASZÚTI BEREK.

A KOLOZSVÁRI MŰKEDVELŐ-FÉNYKÉPÉSZ KIÁLLÍTÁSÓBÓL.

Gr. Teleki Emma fényképe.

A SZAMOS ÁRADÁSA PÁLFALVÁNÁL.

vetette, hol a királyi lakástól alig néhány ködösnyira eszméletlenül elterülve találták.

A sziget lakói, a kik ráakadtak, soha életükben még fehér embert nem láttak s az idegent, a kit újra életre keltettek, az istenek hírnökének gondolták, minden lehető megtiszteltetésben részesítették s hatalma idővel annyira növekedett, hogy magának a királynak vetélytársává lett.

A semmittevés, fényűzés és kényelem annyira inyére volt a fiatal tengerésznek, hogy ott maradásra határozta el magát s rövid idő múlva feleségül vette a királynak a nővérét. A fiatal házasságnak kis lánykájuk született. Ezt, mikor serdülni kezdett, maga az apja tanította meg az angol írásra és olvasásra. Később pedig, midőn egyszer néhány kereskedelmi hajó a Szamoaszigeten kikötött, elhatározta, hogy Stevensen lótsz földjére küldi nevelésbe.

Néhány évig csakugyan ott is maradt s ritka szépséggel és okossággal megáldott fiatal nővé fejlődött. Alig három év múlva visszatért a hazájába, hol nagybátyját, a királyt halálos ágyán találta.

Midőn néhány nap múlva a király meghalt, Margaretát, — ez volt a leány neve, — a sziget királynőjévé választották.

Hiába könyörgött könyező szemekkel a vezéreknek és a népek egyaránt, hogy hagyják meg őt egyszerűségében, szabadságában. A törvényt meg kellett tartani s Margaretát nagy pompával és fényvel megkoronázták és a palotába vezették.

Mint királynénak tiltva volt férjira csak tekintenie is. A legnagyobb ellenőrzés alatt tartották, s így fogoly volt a saját palotája falai közt. Ennek a palotának a küszöbét csak kétszer lépte át: egyszer, midőn pálmalevelekkel sűrűn kirakott bambusz kalitkában atyja temetésére vitték; másodízben pedig, midőn öntudatlanul halálának ment eleje.

A fiatal királyleány, ki még iskolás korában egy fiatal szamoai vezérnek ígerte oda a szívét és kezét, elzáratása miatt roppant sokat szenvedett s lassan-lassan egészségét is elveszté. Női barátjai és ápolónői ez állapotát elmesélték a bölcseneknek s a papoknak, kik minden tudományukat, minden mesterségüket kimerítették, de a nélkül, hogy egészsége állapotát a legkisebb mértékben is javították volna.

A dolgok ily állapota közben érkezett az «Ocean Spray» hajója a sziget kikötőjébe s a sziget bölcsői, tudósai és vezérei a földéltre mentek, hogy kikérjék a kapitány tanácsát és segélyét. Luttrellné, ki a királynőt férje kíséretében meglátogatta, meg is állapította, hogy a fejedelemnőt a forrólláz gyötri.

A kapitány néhány egyszerű gyógyszert készített s azokat odaadta a vezéreknek, kik haláljuk hangos nyilvánítás mellett tértek vissza a partra. Mielőtt azonban beadták volna a gyógyszert, tanácsot ültek s elhatározták, hogy

az a kotyvalék veszélyes is lehet ám. Hisz a királynét a hideg rázza, az ellen legjobb szer a meleg.

Igy hát nagy tüzet raktak a parton s elrendelték, hogy a beteg királynét vigyék ki, hadd gyógyuljon meg ott. A királynő újra beleült a pálmaleveles bambusz gyaloghintóba s a lángoló tűz kellő közepére vitették.

A papok egyre több-több égő anyagot hoztak össze s ordította és üvöltve körülzárták a tüzet. Rá sem hallgattak a királyné segélykiáltásaira és sikoltásaira, s csak akkor hagyták abba a táncot, mikor a királyné elhallgatott s így a gyógyítás sikerültnek mutatkozott.

A körmenet most újból megindult, a királynét üdviváltságok között visszavitték a palotájába, táncoló lánykák körülugrálván a kocsiját. Midőn a palotába értek, a kalitkát a királyné szobájába vitték s felnyitották. A királyné meg is gyógyult s nem szenvedhetett már többé, — meg volt halva.

Varjas Károly.

MŰKEDVELŐK FÉNYKÉPKIÁLLÍTÁSA.

Szépen sikerült műkedvelői fényképkiallítást rendezett január 10-ikétől 13-ikéig Kolozsvárt gróf Esterházy Miguel védnöksége alatt az ottani egyetemi kör.

Gróf Teleki Emma fényképe.

A SZAMOS ÁRADÁSA PÁLFALVÁNÁL.

A KOLOZSVÁRI MŰKEDVELŐ-FÉNYKÉPÉSZ KIÁLLÍTÁSÓBÓL.

A «New-York» szálloda emeleti dísztermében volt kiállítva Erdély 35 elsőrendű műkedvelő fényképészének több mint 700 darab, valóban művészi kivitelű fényképe.

A közönség, mely a négy napon keresztül tartó kiállítást rendkívül szép számmal látogatta, igazán élvezettel szemlélte a kiállított képeket, melyek nemcsak művészeti, hanem egyszersmind tudományos, nevezetesen néprajzi, tájrajzi, geologiai, stb. szempontból is fölülte nagy becsesel bírnak. Így bemutatott a Veress Ferenc kolozsvári fényképész által föltalált színes fényképezést, több Röntgen-féle fényképet, 50—60 éves daguerrotyp-fényképeket és számos, a fényképezés körébe tartozó dolgot.

A dr. Kenyeres Balázs elnökele alatti bíráló-bizottság január 10-én ítélte oda a versenydíjakat. Az első jutalmat Teleki Emma grófnőnek ítelték pompás tájkép-fölvételeiért; a második jutalmat Veress Elemér nyerte, a harmadikat Szathmári Árpád. Az egyetemi hallgatók versenyében az első díjat Veress Elemér, a másodikikat Sárdi Ákos nyerte el. Diszoklevelet kaptak: Gámán Dezső, Sean Ottó, báró Jósika Lajosné; elismerő oklevelet többen.

A közönség élénk érdeklődése mellett lefolyt érdekes kiállítás sikerében nagy része van gróf Esterházy Miguel védnöknek és Bodor Antal kiállítási elnöknek, valamint Sárdi Ákos titkárnak.

A MAGYAR NŐNEVELÉS EGY RÉGI ÜTTÖRŐJE.

Zólyom megye fiai derekasan vették ki részüket minden a magyar kultúra, a magyar politikai élet küzdelmes munkájában. Oly nevek, mint a Radvánszkyaké, Beniczkyké, Zsolnaiaké, Ruttkayaké, Platty-, Fischer- és Dubroviczkyaké, továbbá a vértanúságot szenvedett Roth, Gécey, Batik, Szumrák, Glabitsé, tiszteletet parancsolnak a hazafias nemzedék késő sarjai előtt is. Szumrák János, az 1843—44-iki országgyűlésen az első egyike volt, a ki a nemesség ősi előjogai ellen s a polgári elem emancipációjáért mint Besztercebánya követe egész hévvel harczolt, mikor a városok rendezéséről volt szó; s ugyanon Geduly Lajos, szuperintendens, az 1865-iki országgyűlésen Pozsony város független érzelmű követe, egyike a legkiválóbb szónokoknak, a magyar felföld rendíthetetlen hazafiságának volt egyik tőről metszett típusa.

És nemcsak az egyházi és politikai téren emelkednek ki érdemes talentumok, szepőlten jellemek a magyar bányavárosok munkás polgárai közül. Nemcsak nagyhírű orvosokat, mint Lissovinyi Sámuel és Fischer Gottfried, elsőrendű jogászokat, mint a kitünő latin stylista, Lissovinyi László, vagy tudósokat, mint Lissovinyi Vilmos, Zipser András, és a magyar mineralogusi karnak egész családot nevelt Kozl

Antal bányatanácsos — adott a nemzeti kultúrának a szabad polgári elem ez ősi fészke, de az emberi kéz számtalan talpraesett alkotását is eldicsekedve mutathatta be a kézműipar és iparművészet mestereinek egész soránál, kik becsületet és diadalt vívtak ki a magyar északnak, a magyar szorgalomnak messze külföldön is.

Órási híret Besztercebányának már a múlt században messze túl vitte az ország határain ritka ügyességök. Krum Mátyas nevet ország-szerzte ismertté tette a múlt században készítő-ményeinek utóérhetlen tökélye s azóta a Krum-családban apáról-fiúra öröklődött az órási mesterség, úgy, hogy még a legutóbbi években is Besztercebánya vidékén két Krum testvér tartotta fenn a Krum-féle órái régi szolid jó hírnevét. A szomszéd Radványban ország-szerzte a legjobb és legerősebb késeket készítettek, míg a később kaszárnyává alakított régi királyfalvi Wesselényi-kastélyban még Ferenc császár idejében is folytatták előállítását azoknak a nagyszerű kardpengeknek, melyek a kuruahadjáratokban, azután III. Károly alatt a törökök elleni harcokban s Mária Terézia idejében a megtámadott monarchia védelmében oly sok fényes győzelmet arattak.

A régi magyar ötvösség hagyományait fejlesztette ki tökéletes bravúrrá a 90 évnél magasabb kort ért agastyán, Libay Sámuel, kinek több remeke a Nemzeti Múzeumban nyert elhelyezést. Így I. Napoleon császárnak ezüst sodronyból készített szobra, továbbá ugyancsak ezüst filigrán sodronyból készített mellszobrá Ferenc császárnak, melyen az agg mester három évig és négy hónapig dolgozott kitartó szorgalommal s mely 28 hüvelyk és 13 márkát nyom, s több mint 65,000 külön dolgozott darabból van összeállítva.

Hol is virágozhatott volna jobban fel az arany és ezüst ötvösség művészete, mint ezeken a dús érczermő vidékeken, hol a bányaművelést századok óta üzték a betelepített német lakosok, kik között Libetbányán még ma is vannak Luther Mártonnak utódai s maga a városi levéltár is őrzi a nagy reformátor egy levelét, melyben családja egyik tagját a városi magistrátus pártfogásába ajánlja. Egy Luther Márton csak pár év előtt halt meg ugyanott, mint városi drabant.

Kivülök még a Besserschmid, Nicolai Zipser, Belzer nevek emlékeztetnek a régi nemes koloniákra, melyek részben fazekas és esztergályos mesterséget üzték s ez a körülmény és német anyanyelvű mulatságos történeti adomára adott alkalmat Mátyas király idejéből.

Mikor tudniillik — így beszéli a hagyomány, — Mátyas király a bányavárosokban tartózkodva, annyira megapadt érszénye, hogy bizonyos konyhaadót hozott be, melyhez a hét bányavárosnak, köztük Selmeze, Körmez, Besztercebánya és Libetbányának is hozzá kellett járulni. Utóbbira száz tallér volt kivetve. A jámbor tanács azonban elég ravasz volt a diák nyelvnék fogytékos ismeretét tettenni s «tallér» helyett «teller»-t olvasni, mihez képest a nemes város nem is késett száz újdont új fatányért készített száz tallér helyett, melyeket aztán annak rendje szerint el is küldött a királynak. Mátyas király jót nevetett az ötleten

de nem remonstrált s elfogadta évről-évre a száz tányért a száz arany helyett. Még ma is gyártják Libetbányán a történeti nevezetességű tányérokat.

A tudomány és irodalom is meleg otthont lelt a magyar felföld ez idegen ajkú, bevándorlott, de hazafiasságban alku soha nem ismert derék városi polgárságánál. Melzer Dániel a XVII. század elején udvari titkár volt s II. Mátyas számára akkoriban imakönyvet is írt. Az 1777. augusztus 27-ikén meghalt libeti orvos, Czipzer András, nagy tekintélynek örvendett sikeres gyógyításaiért, úgy hogy még Bécsbe is meghívták az udvarhoz, a hol azonban egyszerű öltözetű és szerény föllépése csak kicsinyléssel találkozott a székváros orvos-kapacitásai részéről s a feltélenység, melylyel meghívását nézték irigyei, még életét sem tette biztossá, úgy hogy ott kellett ismét hagynia a császárvárost. Azontúl minden idejét gyógyfüvek és gyökerek keresésében töltötte el, melyeknek jótékony

A NÉMET CSÁSZÁR, SZÁRNYSEGÉDE, PLESSEN KISÉRETÉBEN A TEMPLOMBA LÉP.

KÉPEK A BERLINI MAGYAR ESKÜVŐRŐL. — Kühn Ferenc fényképe után.

hatását különösen esonttöréseknél és ischiásnál tudta kiváló sikerrel alkalmazni.

Ennek volt unokája a felsőbb leányiskolák egyik legelsőjének megalapítója hazánkban, s ekkép a magyar nőnevelés legeredmesebb út-törői közé méltán sorozható jeles paedagogus és természettudós, Zipser András.

A zólyomi evangélikusoknak már volt felsőbb leányiskolájuk, a mikor Zipser András és neje, Kolbányi Katalin 1813-ban megnyitották több mint félszázadon át fennállt nőképző intézeteket, melyből százán és százan kerültek ki ismeretekben gazdagon, szívben-lélekben kincsekkel megrakodva, hogy mint hű élettársak, szerető anyák és jó háziasszonyok teljesítsék magasztos hivatásukat a családok életében.

Nemcsak tanított és adminisztrált Zipser ezen általa alapított s a magyar szellemi élet terén abban az időben nagy hűzág betöltésére hivatott tanintézetben, de növényekéi számára alapos és vonzó tankönyveket is írt, s mint mineralogus rendkívül sokat tett ezen tudományág fejlesztésére s a magyar tudományosság köztvetésére a külföldi hasonló körökkel. Ennek szolgált elismerésül az a tény, hogy 80 évnél tovább terjedő élete alatt, melyet 1864-ben

fejezett be, 62 tudományos társaságnak és akadémiának választották meg tagjává, 11 rendjének és kitüntetésnek lett tulajdonosa s Zólyom, Nógrád, Gömör, Csanád és Krassó vármegyék táblalábjára. Intézetét és nagybecsű ásványgyűjteményét a magasrangú személyek egész sora tüntette ki látogatásával, így 1821-ben Ferenc Károly főherceg, királyunk atyja, következésvben József nádor és neje, Mária Dorottya és még sokan Braziliából, Portugaliából, Kolumbia, Spanyol-, Francia-, Angol-, Orosz- és Olaszországból, Szibériából, Skóciából, Német-, Svéd- és Norvégországból.

Rendjelein kívül, melyeket mindkét irányban kifejtett működéséért kapott s melyek közt birtokában volt a svéd Éjszak csillaga, a porosz vörös sasrend, a dán Dannebrog rend, stb. Sándor csár és a szász király értékes gyűrűvel, Miklós csár szintén azzal, a bajor király értékes porcelán vázával, a dán király arany szelencével tüntették ki, Humboldt pedig egy Georgina-fajt az ő nevével nevezett el.

Érdekes, hogy a magyar kultúra e fáradhatatlan úttörőjét gyermekkorában, a midőn a budai vár bástyáin játszott, csavargók ellopák, hogy megcsönkítva koldulások eszközévé tegyék. Csak véletlenül jöttek nyomára a tettes asszonyok egy csap-székben, miután kidoboltatták a gyermek el-tünését.

Mikor az önkényuralom és a Thun-féle pántens a katolikus nővendékeknek a protestáns tanintézetekből való eltávolítását ki-mondotta, akkor Zipser intézete is halálos csapást mért, a mit neje halála is tetézvén, kénytelen volt 1859-ben feloszlatni intézetét. Ezzel a magyar nőnevelés ügyének egyik legkitartóbb harciosa lépett ki a sorból. De most, mikor az eszme diadamasan tör keresztül minden akadályon, emléke megérdemli, hogy kiemeltessék a feledésből, hogy vele együtt a magyar kulturális törekvések igazi melegágyának, a régi városi polgárságnak műveltségterjesztő érdemeiről is hálással emlékezzünk.

V.

EGYVELEG.

* Az olasz király az európai uralkodók között az egyetlen vegetariánus s az egyetlen, kit csatában (Custozánál) megsebesítettek és pedig nagyon veszélyesen.

* A svájci hegyi vasútak építésénél azt tapasztalták, hogy a munkások 3000 méter magasságban már csak egyharmadrész annyit ideig képesek dolgozni, mint lent a völgyben.

* A gépek munkája. Egy mérnök számítása szerint 16 millió ember munkája volna szükséges, hogy ugyanazt a munkát elvégezhessék gép nélkül, a mit ma 50 ezer ember teljesít gőppel.

* A legrégibb fogadó Európában a „Goldenes Kreuz” Regensburgban, melyről történetileg áll, hogy I. Ferdinánd király 1531-ben ott szállott meg. 1819 óta meg vannak a vendégekönnye s azokban több mint 500 fejedelmi név fordult elő.

* Bismarck agyveleje, bár tudvalevőleg koponyáját nem bontották fel, német tudósok szerint a legnagyobb volt minden eddigiek között. Agyveleje Ammon Ottó anthropologus és Schaper szobrász számítása szerint 1867 gramm súlyú volt, Cuvieré már csak 1828, Byroné 1809, Kanté 1643, Schilleré 1629 s Dantéé 1417, a közönséges művelt európai emberé átlag 1190 gramm.

KÉPEK A BERLINI MAGYAR ESKÜVŐRŐL.

Arról a fényes főúri esküvőről, mely Szögyény-Marich László berlini nagykövetség családjában január 9-ikén a német császár jelenlétében történt, s melynek részleteiről már lapunk múlt heti számában bő tudósítást közöltünk, közelebb fényképi fölvételek érkeztek hozzánk, melyeket szerkesztőségünk megrendelésére Kühn Ferenc berlini fényképész készítet.

Az esküvő, mint irtuk, Berlinben a Moabit nevű városrész Szent-Pálról címzett Dominiánus-templomában ment véghez, melynek bejárata fölé csikos kelméből hatalmas díszernyőt illesztettek ez alkalomra.

A násznép e díszernyő alatt szállt ki a hirtökből s vonult be a földszínt templomba.

Egyik képen azt a jelenetet mutatja, mikor II. Vilmos császár huszárezredesi öltözetben hintájából kiszállva, a két sorban álló polgári és katonai vendégsereg férfainak tisztelgése mellett főhadsegéde, Plessen kíséretében a templom lépcsőjén az ajtó irányában fölfelé halad. Itt a jobb oldali sorban fölismérhetők gróf Somssich Adolf a völegény atyja, Lászlófalvi Vécies Lajos követségi tanácsos, gróf Nemes Béla követségi titkár és gróf Stürgkh József őrnagy, katonai attaché.

Többi képeink a templomból kijövők csoportjait mutatják, a mint a szertartás végeztével kifelé vonultak. Így egyik képen igen világosan látható, a mint a menyasszony, Szögyény-Marich Kamilla atyja karján teljes arai díszben hintója felé közeledik s mögötte völegénye, illetőleg most már férje, gróf Somssich József lépdél. Egy másik fölvétel az örömanya, Szögyény-Marich Lászlóné, szül. báró Gévamb Irma látható, a mint szintén hintaja felé megy, a másik képen pedig, a mint a násznéptől környezve már a hintájában ül. Ugyane képen, a sátor alatti tömeg közepe táján gróf Szapáry László főmei kormányzó, a menyasszony egyik vőfélye tűnik föl, egy testőtiszt mellett, hátrább pedig gróf Thorn dragonyos tiszt, követségi tanácsos, még hátrább gr. Somssich Géza huszárcapitány és a menyasszony egyik nővére ismerhető föl. Ismét egy kép a templomból kitömlő násznépet mutatja mozgalmas csoportokban, melyeket festőiekké tesz a szebbnél-szebb díszmagyar öltözetek pompás változatossága. Önként értendő, hogy a fényes násznép nézésére ropant sokaság sereglett össze a templom előtt.

Berlini nagykövetségünk leánya fényes esküvőnek, a mint utólag értesülünk, volt egy kegyeletes epizódja is, a mely meghatón tanúsítja azt a fiú kegyeletet, a melyet nagykövetségünk nagyhírű atyja, id. Szögyény-Marich László iránt táplál. Az új házaspár elütazása után együtt maradt még egy része a családnak és a Magyarországból oda utazott főuraknak. Egyeszerre vis poharazás közben megszólal a jelenlevők közül egy komoly hang. A magyar főurak egyike volt, a ki a kegyelet hangján emlékezett meg id. Szögyény László országbíróról, az aranygyapjas-rend vitézéről, Szögyény László edes atyjáról. Ugy a nagykövet, valamint későbbben öcsese, Szögyény Géza es. és kir. kamarás is melegen megköszönték a kegyeletes meg-

emlékezést és azután még hosszasan emlékeztek meg az 1893-ban, 88 éves korában elhunyt országbíróról, a ki mint alkotmányunk helyreállításának egyik legelközelőbb előharcosa, hazájának és királyának mély részvétele között szállott sírba, mielőtt családjának ezt az örömnapiját megérthette volna.

„ROLAND MESTER.”

Gróf Zichy Géza új operája. Először adatott a magyar kir. operaszínházban január 10-én.

Gróf Zichy Gézának második nagy zeneművét adták e hó 10-ikén az Operaszínházban, a főváros zeneszerető közönségének általános érdeklődése mellett.

Gróf Zichy Gézának eddigi költői és zenei alkotásai mind arra mutatnak, hogy ő a lágy érzelmek túladadását van hivatva formába önteni; s ime, a „Roland mester” története heves szenvedélyek

udvarlót cserélgeti; valamikor már Rolandot is megúnta, most pedig visszavágyik hozzá. Felhasználja azt a jelentéktelen körülményt, hogy egy hadnagyocská sikertelent udvarol a szép Yvettének; elhíti Rolanddal, hogy neje meg is hallgatta a tisztet. Így reméli visszahódítani Roland vonzalmát. A házask boldogsága kötszégbeszere fordul; Yvette visszakövetei férjét Parleutól, emez felbőszül és tört ragad, — jó szerencse, hogy magakadályozzák a gyilkosságot. De a bűnös nő boszúra gondol, holott maga szolgált rá, hogy Yvette apja ő rajta álljon boszút, a ki elvágja a kötelet, hogy Parleu majd mutatvány közben lezuhanjon. A jóságos Yvette lelkiismerete ezt nem engedheti meg: visszatartja a kötélitanczosnót a fellépéstől; de ez nem indítja meg a romlott asszonyt, ő csak véres boszúra gondol, s mikor Yvette ismét kiáll a rózsalövéshez: Parleunek egy kiáltására önkénytelenül megmozdul, úgy, hogy a golyó halálosan találja. Roland rögtön átjátja a kötélitanczosnó ármányát, s egy biztos golyóval megöli az elvetemültet.

Ilyen röviden persze csak a forrongó indulatok hullámvonalait lehet leírni; de az a jó három óra, mely alatt az érdekes darab lejátszódik, megismertet még sok egyébvel: Roland és Yvette boldogságának mozzanataival, a cirkszi élet pezsgését mind a két oldalon: a porondon s az öltözökben; látunk meghallgatott és visszautasított udvarlókat; s a mi fokozza érdeklődésünket: a csillogó, tarka képek és megindító jelenetek erőteljes és kifejező hangszereze keretében, jellemző, esengő énekzóval tűnnek fel és el.

Zichy Géza gróf zenéje mindig uralkodik hangulatunkon, mert művészi tudatossággal forr egybe az énekelt szöveg vagy a szemünk előtt mozgó kép tartalmával. A könnyűvértű artisták pezsgőzése, a bohóc-táncz, a habitű («benfentes» ur) széptevése, stb., könnyed és jökezdvi művészet folyik le, ingerlő, de izléses dallamok és ritmusok közt; míg a túlnyomó szerelmi jelenetek ábrándos heve, az érzélgős kis Yvette komolysága, a leányáért aggódó apa érzései, a démoni Parleu végzetes szenvedélye, stb., megható, lélekkel teljes melodrákkal gyönyörködtetnek. Yvettének egy kedves keringőjét, a III. felvonás andalító szép zenekari intermezóját és a befejező cirkszi kép színpadi zenekarának gyorspolkáját kivéve, sehol sincs a régis (völtakép: örök érvényű) régi formák szabotossága megtartva; s a nagy számu dallamok folyton váltakoznak, örökös, kellemes váltakozásuk mindig újra és újra folkelti a hallgató figyelmét. A kritikus, a ki ezer- és ezerfélt hallott már és úgy hallgat meg mindent, hogy rögtön összehasonlít, osztályoz és érték szerint becsül: kevés eredetiséget talál a dallamokban; de a nagyközönség elég okos arra, hogy mind annak a sok szépnék örül, s nem sanyanyítja meg élvezetét olyan utógondolatokkal, de meg nem is ismer annyi mindent, mint a kritikus; úgy, hogy a felhalmozott — és, ismételtlen hangsztatjuk: érdekesen és szépen feldolgozott — zenei gondolatok megteszik a maguk hatását, tet-szenek és magukkal ragadnak; s ez a fő.

„Roland mester” bemutató előadása határozott sikert aratott a Magyar kir. Operaházban. A figyelmet mindig ébren tartó, költői szövegnek s az eléggé változatos, mindig kellemes zenének össze-állítása: ez a siker nyitja. De jelentékenyen hozzájárult a jó előadás is. A délezerős hős jeles ábrázolásra talált a még mindig szép hangú Prötti-ban, ki a (néki idegen) magyar szöveg kiejtéséről ép oly külön dicséretet érdemel, mint Hilgermann Laura asszony, a ki a szelíd lényének és lágy hangjának kevésse megfelelő Parleu szerepében is teljes

Adèle fényképe után.

GRÓF SOMSSICH JÓZSEF ÉS SZÖGYÉNY-MARICH KAMILLA.

illúziót kellett. Yvette (*Kaczér Margit*) és apja (*Ney*) szerepeit nálunk nem is lehetett volna illetékesebb kezére bízni. A mellékesebb alakok: Damoiseau hadnagy (*Takáts*), a habitué (*Ker-tész*), a cirksuszagigató (*Dalnoki*), a tánczosnok (*Payer Margit*, *Berts Vilma*, *Kann Malvina*), stb. mindannyian a legszebben megállták helyüket.

Utolsó helyen említünk fel, hogy a darab mint látványosság is megérdemli, hogy mindenki meg- nézze. Fény és izlés — *Kemény festőművészünk* tervezése — mindenütt! *K. I.*

SILBERSTEIN-ÖTVÖS ADOLF.

1845—1899.

A tudomány és történetírás halottja mellett az irodalomnak egy másik vesztesége is van. Egy ugyanazon napon szolgálták ki őket munkásságuk köréből a Gondviselés; az egyiknek megadva, hogy őszbe borultán is még ifju erővel végezhesse azt a feladatot, a melyre hivatva volt, a másikatn kezébeél java férfierejében ragadva ki a tollat. Silberstein Adolf ötven- négy éves korában költözött el irásztalra mel- lől, a mely neki úgyszólván zsenge ifjúságától az élete volt.

Magyarnak született itt Budapesten, de német nyelven írva fejlesztette őt a neveltetése. Középszikolai tanulmányainak itthon történt be- végzése után, tizenhat éves korában, érrettségi bizonyítvánnyal kikerült a lipsei egyetemre, a honnét csak tíz év mulva jutott vissza, mint odakünn már nevet szerzett német író.

A rendkívüli éles eszű ifjú a tudásvágy lán- goló hevével adta magát a lipsei egyetemen a tanulásra, de nem az orvosi szaktudomány érdekelte őt, a melyre apja kivánságával egye- zőn beiratkozott, hanem a filozófia, s ezen a nyomon csakhamar büsüt is mondott a becz- tani laboratoriumnak s aztán mint bölcsész- hallgató szitta magába azt a széles körű isme- retet, a melynek alapján közel húsz évig bon- czolgatta itthon, mint szini kritikus a lélek rej- télyeit.

Ebben a minőségében lett ismertté a hazai németül olvasó közönség előtt a neve, s ebben a minőségében ismerte az ő alakját a főváros- nak a Nemzeti Színházat látogató egész közö- nsége is. Leikiismeretesen teljesítette erős látá- sával azt a kötelességet, a melyet hivatása reá- rótt. Nem csak a bemutató «első előadás»-ok megfigyelője volt, — a mely nálunk első sorban a darab ítélszékét jelenti, — hanem a színész munkáját is ellenőrizte, úgyszólván mindennapos megfigyeléssel.

Belelátott ő mindegyiknek a kohójába és finom árnyalással tudta megállapítani, mi az igaz érték; nekünk pedig az ő saját értékének elismerésüül ki kell mondanunk, hogy pártatlan elfogulatlansággal alkotta meg ítéleteit, s hogy ezen munkájában a szívének tanácsa is ott volt. Nem riasztott, hanem buzdított. Jó- akaró utmutatás jellemezte a színésze, írora vonatkozó bonczolgatásait. Kezdő és haladó egyaránt okulhatott az eszmésvéveiből. Mert hát nagyon sok tartalom feküdt, és pedig fel- dolgozva, a fejében, a honnét gyors egymás- utánban és logikai rendezettséggel kerültek tolla alá a gondolatai — formában is mindig megfelelően. Mint beszélő is higgadt fejtegető volt s mindent összevéve, rokonszenves egyé- niség. Tömör feje hiányozni fog a Nemzeti Színházból, a melyre nézve az a helyes nézete volt, hogy annak, a többi magánvállalkozások- tól elütőleg, a magasabb műfaj ápolásával a finom ízlést, a szépet és a nemest kell a zászló- jára kitűzni. Halála ebben az irányban is vesztés, mert kivészenben vannak a harczosai.

Két év óta szenvedés ült az arcán, fogyni

kezdett és erős ellenálló ereje fokokként hagyta el őt. Az étellel is sok küzködése volt, a mely aztán siettetie is azt a véget, a melynek nyo- man örök nyugalom fakad.

Életrajzi adatai saját, hátramaradt följegye- zései nyomán a következők:

Született 1845-ben, Budapesten; itt tett érettségi vizsgát a piaristák gimnáziumában; 16 éves volt, mikor a lipsei egyetemre került, a hol másfél évig az orvosi szaktudományokat hall- gatta; de ez a tér nem egyezett hajlamaival. A bölcsészeti és nyelvészet kötötte le őt és tudó- mánszomszjas lelke egész hevével lett a filozófiai fakultás híve. Belemerült Kant, Fichte és Hegel tanulmányozásába. A logika, lélektan, etika és bölcsészeti története foglalkoztatta az agyát. Előszertettel csiggett a görög nyelven és rendkívüli nyelvtalentumával úgy megtanult szanszkritul is, hogy eredetiben élvezhette a «Mahabharátát». Huszonegy éves volt, mikor a filozófiai tudományok doktorává avatták; s nyomban utána a hírlapírói pályára üzte őt a hajlama, a hova Gottschall Rudolf vezette be, mint irodalmi és szini kritikus. A fiatal író pár év alatt annyira ismert nevet vívott ki magának, hogy huszonnegy éves korában Laube támogatásával a «Dramaturgische Blät- ter» című hetilap önálló szerkesztője lett. Tíz évi távollét után, 1870-ben haza hozták a viszonyai. Önéletrajzi adatai azt ismertítik, hogy a Madár tanyája csendet rejtetet, Multan sirjából felszakad egy emlék S úgy elzúsz az emlékezés. Kezemre hajtom lázító forró fémot, Szememre könny borítja fátylót És érzem, mit az első ember érzett, Midőn elveszté paradicsomát.

Magyar szempontból nagy érdeme az elhunyt- nak, hogy az utolsó húsz év irodalmi mozgalmait tárgyalatosan ismertette a külfölddel, a mely meg mindig nagyon nehezen ismeri el a magyar irodalom létezését és számára még min- dig csak egy-két jelesünk képviseli azt. Silber- steint ezen üdvös munkásságáért a Petőfi-társaság már évekel ezelőtt tagjának választotta s a Kisfaludy-társaság tavalyi választása alkalmával csak egy-két szava hiányzott a bejutáshoz. Neve az idén is ott szerepel a tagságra ajánlot- tak között; de a választás eredményét már nem érthette meg. E hó 14-ikén kísértük őt széles körre terjedő tisztelői és barátai nagy és igaz részvéte mellett örök nyugalomra.

Sz—y D—s.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Dramai impressziók. 1893—1898. Irta Szűry Dénes. Ezzel az egyszerű czímmel egy igen értékes mű jelent meg, mely lapunk érdemes munkatársá- nak, Szűry Dénesnek a legutóbbi öt év alatt írt s most válogatva összegyűjtött dramaturgiai tanulmá- nyait és a Kisfaludy-Társaságban 1897 januárjában tartott székfoglalóját tartalmazza. A tizennyolc tanulmány melyre ható esztetikai és lélektani fejte- getéssel bonczol olyan újabb hazai és külföldi ered- tetű színműveket, melyek 1893 és 1898 közt a Nem- zeti Színházban előadásra kerültek, és behatóan jel- lemzi a Budapesten ezen idő alatt föllépett külföldi világhírű művészeket. E becses tanulmányok leg- nagyobb részét a «Vasárnapi Ujság»-ban jelentek meg és mint magvas dolgozatok, egyenként is álta- lános érdeklődést kellettek. Szűry éles elmével, finom ízléssel és elfogulatlan tárgyilagossággal elemzi a figyelmét megragadó színműveket, mint művészi alkotásokat. De ez csak egyik jeles tulaj- donsága. Ehhez legalább is hasonló értékű az a didaktikai írása, melylyel az olvasót a színművek igazi és tudatos élvezésére oktatja, a nélkül, hogy tanító szándékát szembeszökően elárulná. Olyan- formán tesz ő, mint a jó meseíró. Rábizsa az olva- sóra, hogy maga vonja le a tanulságot előadásából. A tartalmilag velős, alakilag választékos és vonzó tanulmányok e gyűjteményben csak annyiban tér-

nek el eredeti szövegesüktől, hogy az épen olya lelkiismeretes, mint gondos író újabbán átsimította mindeniket, eltávolította belőlük az alkalmi meg- jegyzéseket s csupán azt tartotta meg, a mi mara- dandó értékű. A XVI. és 307 lapra terjedő, finom merített papírra nyomtatott s általában igen izlées kiállítási kötet Budapesten az egyetemen nyomdában nyomtatott s Singer és Wolfner kiadó cég útján minden könyvkereskedésben kapható. Ára 4 korona.

Nagy György: «Czéltalanul». Költemények. Budapest 1898. Gyakorlatlan kezdő munkája, kinek gondolatai gyakran még kiforratlanok, formaérzete fogyatékos. Majd a nyelv botlik meg egy-egy hibás kifejezés kátyujában, majd a verselés bugdacosul a rossz rímek görögnyeim. Néha még a szavak jelen- tésével sincs tisztában, pl. egyik versében azt mondja: «Kiszörja fényes újait a nap». Ij anny mint kézív, nem pedig nyíl, vagy nyilvessző, a melyhez a napsugárakat szokták hasonlítani a költők. A kis kótet versei négy ciklusba vannak osztva. I. *Édes anyám*. II. *Szevelem*. III. *Árnyak*. és IV. *Különfélék* cím alatt. A második rész jóval szélesebb, lendületesebb az elsőnél, noha a pathetikus hang, mely a szerelmi költeményeken átvonul, nem igen illik e legsubjektivebb érzellem bensőségéhez. Altalában Nagy György erősen hajlik a páthoszfél, mely a tiszta lyrában kevésbé van helyén. Ha tehetése izmosodik, más mű- fajúban sikereket érhet el. A hat éves kis kötet ára 2 korona. Mutatványul közöljük belőle a következő költeményt:

Tavas volt akkor...

Tavas volt akkor, dal hullámzott szárnyán,
Fényes sugártól reszkettett a lég,
Mikor szivem riadt verésre ébredt,
Mikor szerelmes először valék.
Két fényes szemből mind, mind rám sugárza
A földnek mennyi boldogsága van;
Két kis kezét erősen megszorítva
Hetedik mennyben éreztem magam.

Megjött az ősz, sugárkioltó köddel,
Madar tanyája csendet rejtetet,
Multan sirjából felszakad egy emlék
S úgy elzúsz az emlékezés.
Kezemre hajtom lázító forró fémot,
Szememre könny borítja fátylót
És érzem, mit az első ember érzett,
Midőn elveszté paradicsomát.

Magyar folyóirat Amerikában. «*Örálló*» czi- men a magyar protestánsok érdekeinek képvisé- lésére folyóirat indult meg a múlt évben New- Yorkban. Az idén is folytatja pályafutását. Kétszer jelenik meg egy hóban, szerkeszti *Kalassay Sándor*. A folyóirat az amerikai magyar református-egyesü- let hivatalos közlönye, s az egyházi ügyeken kívül a hazafias szellemnek is buzgó pártfogója. A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztő nevére ezimezendők: *Bridgeport*, Conn. 59 Pine Street; az előfizetések pedig (évesre 1 dollár, akár bélyegben is) Nyitray Emil nevére, New-York, 42 ave. C.

Állandó színház a székelyföldön. *Szepesi-Szent- Györgyön* állandó színház épült, melynek ünne- pes megnyitása január 14-ikén ment végbé. Ez az első állandó színház a székelyföldön, mert rendes, állandó színháza Maros-Vásárhelynek sincs.

A tágas, 450 nézőre való, csinos nézőtér, vidám rokokó-stilben dús aranyozással s csinos festésű mennyezettel könnyen tánczteremmé is átalakítható. A színpad, a mely tíz méternyi nyílással bír, szín- tén díszesen festve, minden szükségességgel el van látva. Két nagy öltöző-helyiség, tágas előtér, ruhátár és kényelmes buffet-terem s három külön lépcsőzet egészíti a színházat. A megnyitó-előadásra a szép kis színház szorongásig megtelt és az előadás igazi ünnepe volt a magyarságnak. Az ünnepeit *Prolog*-gal kezdődött, a melynek ifjabb *Gódrí* Ferencz, a város polgármestere a szerzője, a kié a főérdem a színház létesítése körül. A «*Prolog*» egyik része így hangzik:

Föllebbent a függöny... Bűvös riadóra
Bájós magyar műszak jöjjetek áldozni!
Ünnepe vár ma itt az édes magyar szóra,
Ne késsetek hát egy friss koszorút hozni.

Am eddig sem valám miközöttünk írva
Édes magyar szavú nemzeti színészet,
Ott pihentél mindig, szíveinkbe zárva
S készek valánk mindig sikra szállni érted.
De eddigi házad bizony gyarló volt már,
Csak durván összerótt, ütött-kopott oltár,
Korhadtak «világot jelentő deszkáid»
S tanyájk se volt csak ideig-óráig, —
Azért mégis jó volt — négy ötvízted óta,
Mert mi rajt hiányzott, képzelmünk pótolta.

De ma? immár vége a «boldog» időknék
Mikor még mink nem volt, nem is vittük számba;
Napról-napra több kell az «új nemzedéknék» —
S «nem boldog a magyar», ha nincs — villanylámpa...
Mert fejünkre nőtt ám a civilizáció,
Mogtanyuk mi is, hogy mi pompás, mi jó —
És verszeremen kapvám, most már kritizálnék —
Tán még ez sem lesz jó, ez az új színházunk...?
Már olyat kívánánk, mint Bécs, Berlin, Prága!...
S mit bánjuk, hogy nekünk — ez is elég drága...

De nem, oh nem így van, — édes öröm ringat —
Nem követelünk, beérjük kevéssel —
Üdvözölve légy hát várva-várt kis színpad!
Megbeszélünk téged szent lelkesedéssel,
Mert mi tereztünk, szíveinkből fakadtál,
Törekvő lelkünknek új színpadot adtál,
Gyönyörű vagy nekünk, népünk büszksége,
Dallamos magyar szó újabb erőssége —
S minden más színháznál dícsőbb e világban:
Hisz te vagy az első szép Székelyországunk...!

Hisz bármily szerény is ez a kicsi hajlék —
Jobb jövő esirája, mely nagyra kihajt még;
Gondos kezünk azért híven ápolgatja,
Szíveink szent érzése templomná avatja;
Neked építettük, szép magyar művészet,
Hadd legyen minél több dícsőségben részed!

E megnyitó költeményt élénk tetszéssel fogadták s a város közönsége nyomban a megnyitó-előadáson fejezte ki elismerését a szerző és a buzgó férfiú iránt, ki annyit fár- dított a színház érdekében. A közönség szép ezüst írökészlettel lepte meg. A *Prolog* után a szepesi-szent-györgyi *Műkedvelő-társulat* Herceg Ferencznek «*A három testőr*» című bohózatát adta elő.

Népszínház. Január 14-ikén egy német népies drámát játszottak először «*Szegény emberek*» czímen. A német színpadokon a színmű hőse nevével «Bartel Turaser» a czíme. Bécsben nagy hatással játszották s csakhamar a többi színpadokon is nevet szerzett addig ismeretlen szerzőjének, *Lang- mann* Fülöpnek. Darabja ugynevezett munkás-dráma, a munkások életébe markol; művét sokan összehasonlították Hauptmann «*Takácsok*» népdramájával, de a két szerző közt — mint a Népszínház előadásán láttuk — jókora a különbség. A «*Takácsok*» erejében zord, de igazi erő nyilvánul, míg «Bartel Turaser» színpadi próbálkozásul nem egyeb. A magyar közönség is így fogadta meglehe- tős langyossággal.

A «*Szegény emberek*» meséjéhez munkások és gyári sztrájk a háttér. Egy pamut- gyárban kitör a sztrájk. A munkások veze- tője Turaser, a kitől várják a lázangó munká- sák a jobbra fordulást is, mert Bartelről tudják, hogy tönkre teheti Kleppl, a gyár vezetőjét, a kinek lelketlensége oka a sztrájk- nak. A munkások ennek az embernek az eltávolítását követelik, s Turasertől függ, hogy ez be is következzék. Kleppl el akart csábítani egy munkásleányt s mivel ez visszautasította, elesatta a gyárból a lányt nővére- vel együtt. Turaser mindent tud, s nyíltan meg- esküszik, hogy Kleppl ellen megvallja az igazságot. Mert törvényszék elé viszik Kleppl, s az ítélet- től függ, hogy továbbra is a gyárban maradjon- e. Epen akkor történik az, mikor a sztrájk már nyomorba selyeszt a munkásokat és Turaser is gyötördik családjával. Kleppl rábírja Turasert, hogy ne valljon ellene, s ezért kétszáz forintot kap, vissza fogadják jobb fizetéssel a gyárba. A törvényszék a szegény lányt ítéli a rágalmazásért. De Turaser nem talál nyugalmat, kínozza a lelki- ismeret. Két kis gyermeke is meghal, munkástársai pedig gyülölik. Följeleni tehát magát, hogy hami- san vallott, büntetésék meg, talán majd nyugodtabb lesz. Ez a dráma meséje, melyben a szerző azt a megdöbbentő tanulságot adja, hogy szegény em- bernek nem való a jellem, mert a kísértés, nyomor elpusztítja. Az együgyűség aztán bünbánással veze- kel. A darab szerkesztének az is fognakozása, hogy Turasel alakja maga nem tölti be a színművet eléggé s hogy a többi szegény ember nagyon hát- térben marad. Az előadás nem oka, ha a színmű nagyobb hatást nem tett. Szirmai (Turaser), P. Lukács Juliska (Turaserné), Gazi Mariska (Zelber Mari), Horváth Vince, Kiss Mihály játéka kifogás alá nem eshetik. — A színművet Ágai Béla fordította magyarra.

Magyar Színház. Herceg Ferencznek «*A Gyurkovics-leányok*» című regénye évek óta kedvelt vártan olvasmány. Most a bicskai bunyevác-család történetét a színpadra is fölvitte s «*A Gyurkovics-leányok*» január 17-ikén mint jó ismerősöket bár,

de mégis szívesen fogadta a Magyar Színház közö- nsége, s jól mulatott a leleményes zámán, ki annyi leányt felfedezte tudja adni, az elmés helyzeteken, a kisvárosi élet tarka jellemzésén.

Színművét Herceg «*Életképek*» nevezte s nem is valami kerek az egész, hanem epizódok sorozata, egy-egy lány férjhezmenetelének története, de jó- ízűen megírva. A regényben hét Gyurkovics-leány férjhez adásáról kell gondoskodni a mamának, a színmű 4 felvonására elég azonban négy lány is. Itt így indul meg a nagy házasság, hogy Horkai Feri fogad a negyedik Gyurkovics-leánnyal, hogy három néjűt férjhez juttatja, a mi meg is történik, de utoljára ő is elveszi a negyediket. Minden olyan jól és köztetszettel megy, hogy a szerzőt a felvonások végén el nem mulasztotta kitapsolni a közönség négyszer-ötször. Az előadás is jól kivette maga részét a mulatott színműből. A Gyurkovics-leányok közül Somló Emma természetesen játéka tetszett leg- jobban. A Gyurkovicsok jó hírenek megfeleltek: Szilassi Róza (a mama) s a lányok személyesítői: Rátkai Emilia, Aranyosi Janka, Bilkei Irén. A férfi- szerepekben Ráthonyi Ákos (Horkai), Molnár László (Radványi ezredes) és Rózsaheryi Kálmán kaptak legtöbb tapsot.

A **Vigszínházban** gyorsan követik egymást az újdonaságok. Január 7-ikén *A galamb* című fran-

forlító értekezését az új országházról tartotta. Rövidre fogott értekezésében visszazipallást vetett a középkori gót-stílus fejlődésére a különböző orszá- gokban. A stílus nemzeti fejlődése nálunk nem volt lehetséges. Az újabb időben gyűjtött motívumok alapján kerestek magyar stílust nem választotta az az új országház építéséhez, mert századokra szóló monumentális épületekről van szó, melynek egyéni kísérletezésnek helye nincs. Mégis, nem akarta ezt az irányt sem megtagadni, sőt annak fölháználható részleteit, különösen a festészetben lehető teljessé- gével föl is használja. Leírta ezután röviden az új parlament berendezését, foglalkozván különösen a szobrászattal és festészettel s végül meghívta az akadémiát, hogy tekintse meg az épületet. — Utána dr. *Laufenauer* Károly véres verejtékű értekezett. A vérvadás, a mily ritka, ép olyan régen ismert beteges tünet. Már Nagy Sándorral azt olvas- suk, hogy vesztett csatája után fölindulásában véres veríték lepte el testét. Vérizzadó volt Heródes és asszizi szent Ferenc is. Újabb időben esodának nették Lateau Lujzát, a belga leányt, a ki ideges rohamai alkalmával homlokán, két tenyerén és tal- pain vért izadott. A vérizzadás tudományos kutatói közül egyik részük azt hiszi, hogy a bőrbő beiga- zott vérecek repednek meg; mások azt állítják, hogy a vér tisztán átszűrődés útján jó az izadásg-irigyegek úterébe. Neki is volt ily betegsége, a kindé fejféjás kis- rötében időnként vértől fölt jelent meg a fejtetőn. Műtetét végeztet a vérző hely szom- zódtságában. Így lehetségesé vált a pontos vizsgálat, melynek eredménye, hogy a vér tényleg átszűrődés útján jó a környező véredényekből a mirigy úterébe. *Laufenauer* még három orvostudományi dolgozatot mu- tatott be, melyeknek szerzői: *Schaffar* Ká- roly dr., *Hajós* Lajos dr., *Ramsburg* Pál dr. *Schuller* Alajos bemutatta *Kovda* Desző dolgozatát, a mely azt bizonyítja, hogy a melegség a mágnesezett vasban lassabban terjed a mágnesezőnek irányában, mint a többi irányokban. *Plösz* Pál dr. végül elő- adta egy dolgozatát, a melyben szerzőtársai: *Doktor* Károly dr. és *Pozsonyi* Jenő dr. vol- tak; a dolgozat azt fejtegeti, hogy a tájál- lószerekek bevitt szénhidrátokból a májban glikogén mellett zsírok is képződnek.

Az országos iparegyesületben nagy ér- deklődést keltett a január 15-iki felolvasás, mikor báró *Dániel* Ernő kereskedelmi min- ister neje, született *Csery* Szeróna tilt a felolvasó-asztalhoz, s a női foglalkozásról, de egyszerűen a szélesebb gazdasági körbe tartozó tanulság előadását tartott a *torontálmegegyi háziiparról*, melyet személyes tapasztalataiból jól ismer, s melyet elő is mozdít. A felolvasásra előkelő közönség gyűlt össze. Ez is mutatta, hogy bizonyos eszmék népszerűsítésére a társadalomnak és a társadalom élökölésének mily zűk- sége volna. A háziipar érdekében több év előtt megindított mozgalom fölfrissítésére vállalkozott a kereskedelmi miniszter hit- vese. Közvetlenséggel szól a torontáli parasztasszonyokról, a kik napestig ott ül- nek a himzőkeret meg a szövészek mellett és készítik a szőnyeget. A szőnyegek To-

rontálmegegyi háziiparának sajátos termékei és nagy jövővel biztatnak. A felolvasónő sajnálattal emlí- tette, hogy a közönség ma még közbömbös. A felolvasás után báró *Dániel* Ernőndt oly óvá- zióban részesítették, hogy ha az előadás erkölcsi hatásának megfelelő lesz az anyagi következése is, akkor a torontálmegegyi jó dolguk lesz az idén. *Wekerle* Sándor volt a legelső, a ki gratulált, aztán *Ghyicz* Béla szakosztályi elnök és *Gelléri* Mór az iparegyesület igazgatója az egyesület nevében köszönték meg a felolvasást. Aztán a kiállított házi iparezkek bemutatása következett. *Kovács* Gyula dr. szakosztályi alelnök kalauzolta a közö- nséget. *Jeszzenszky* Ignácné (Nagy-Kikinda), *Ko- valszky* Sarolta (Egémér) és *Istvánffy* Istváné (Török-Becse) állítottak ki szébbnél-szebb dolgokat, torontáli szőnyeget, keszkenőket, aranyrojtos takarókat és himzett echarpokat. A kegelmes asszony szeretetreméltó mosolylyal, szép szóval buzdította a körülötte állókat, hogy mindjárt helyben pártol- ják a torontáli ipart s szavának volt is foganatja. A ki csak ott volt, vásárolt valamit.

MI UJSÁG?

A királyné szobra Gődöllén. Gődöllő lakossága szobrot akar állítani a királynénak a gödöllői park- ban, a hol a megboldogult oly szívesen tartózkodott. De Gődöllő lakosságának ereje gyöngye a szép fel- adatnak a megoldásár, tehát az ország közönségé-

Erdélyi fényképe után.

SILBERSTEIN-ÖTVÖS ADOLF.

czia bohózat került színre, mely négy szerző műve: *Pericand*, *Hesse*, de *Gas* és de *Berny* írták, ötödiknek járult *Ambrus* Zoltán, a ki ízléssel fordította le. A darab kacagató, imitt-amott borsos is, de nem annyira, mint a «*Teknőb* béka». A mese röviden az, hogy *Bourdiehon* cipőgyáros, fele- sége postagalamb után levelez az udvarlójával. A kertész egyszer lelévi a hírhez galambot. Egy állatvédő beleírja magát a dolgba és ebből támad a konfuziók zűrzavara. A különös levelezés nagy gyandút kelt, államellenes, hazárduló levelezést sejt a hatóság, becussják a szereplők nagy részét; ez a darab utószója, a melyből csak a negyedik fölvonás végén kalauzólnak ki a szerzők. Persze nem maradnak el az új francia bohózat nélkülözhetetlen alakjai: a féltőlgyölgy, a csapodár férj, a hülye vidékiek; mindezek kergetőznek, futkosnak, bolondoznak. Legjobban teszik a harmadik fölvonásban, a mely egy fogház zárkában játszik, a hol a titkos réseken át vizitálnak egymáshoz a foglyok. *Lánczy* Ilka, *T. Delly* Emma, *Négrát*: *Jolán*, *Boros* Ferike, *Szabán* György, *Fenyvesi*, *Tapolczai*, *Balassa*, *Gyöngyi*, *Gódró*, *Gál*, *Szerényi* egymással vetélkedtek, hogy a közönséget jó hangulathoz tartásák. Ki is viltak több kihívást és nyílt színen is volt taps.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia január 16-iki ülése dr. *Thán* Károly elnökele alatt ment végbé.

Steindl Imre műegyetemi építész-tanár az új országház építője, s a kassai dóm restaurálója szék-

KACZÉR MARGIT (Yvette).

HILGERMANN LAURA (Parbleu költőnőcsinő).

PEROTTI GYULA (Roland mester).

hez fordúl. Gyűjtő-bizottságot alakítottak, melynek elnöke Kapczy Vilmos főszolgabíró. A bizottság már szétküldte lelkes hangú gyűjtőíveit. **Erzsébet királyné arcképe**, melyet lapunk folyó évi 2-dik és 3-dik számához mellékelve küldtünk szét előfizetőinknek, hogy a reprodukció annál tökéletesebb legyen, annak megfelelőleg vastag, fényezett papírra volt nyomtatva. E papír azonban

könnyen törik, a mit olvasóinknak ez úttal is figyelmükbe ajánlunk, nehogy esetleges összehajítás vagy gyűrődés által a szép kép megsérüljön. **Darányi Ignác** földművelésügyi miniszter e hó 15-ikén ünnepelte ötvenedik születésnapját. A földművelésügyi miniszterium hivatalnokai kara testületileg tisztelgett a miniszternél, nemeskéri Kiss Pál államtitkár, *Tormay Béla* és *Balogh Vilmos* minisz-

teri tanácsosok vezetése mellett. Remek albumot adtak át a miniszternek, a Darányi-család színeibe kötve (kék-fehér selyem). Az album belsejében akvarell-festményben a miniszterium épülete van ábrázolva s a másik lapon renaissance keretben az ajánlás és az aláírások. Az albumot nemeskéri Kiss Pál államtitkár szép beszéd kíséretében nyújtotta át a miniszternek, a ki azt melegen köszönte meg.

KERTÉSZ ÖDÖN (Beauvieux).

KRANNER RÓZI (Passepartout lovarné), HEGEDŰS (August).

TAKÁCS MIHÁLY (Damoiseau hadnagy).

GRÓF ZICHY GÉZA «ROLAND MESTER» CZÍMŰ ÚJ OPERÁJÁBÓL. — Pauc Géza fényképei.

GRÓF ZICHY GÉZA «ROLAND MESTER» CZÍMŰ ÚJ OPERÁJÁBÓL. — Pauc Géza fényképei.

CIRKUSZI BOHÓCZOK CSOPORTJA.

GRÓF ZICHY GÉZA «ROLAND MESTER» CZÍMŰ ÚJ OPERÁJÁBÓL. — Pauc Géza fényképei.

Szemléltető előadások. A magyar körképzés-szolgálat előadásokat rendez kiállítási helyiségekben, még pedig ingyeneseket. Ez előadásoknál felhasználják az optikai műszerek közül a laterna magicát, mely kitűnő szemléltető eszköznek és szórakoztató előadások tartására alkalmasnak bizonyult. Ennek segélyével szándékoznak bemutatni a világ híres művészi alkotásait, népszerű magyarázatok kíséretében. Az első előadást január 18-ikán tartották, meghívott közönség előtt.

Klupáthy Jenő egyetemi tanár szolgált érdekes fejtegetéssel. Arról beszélt, miképpen lehet egyes tárgyakat színesen, a maguk természetes színeiben lefényképezni. Klupáthy ez alkalommal háromféle találmányt mutatott be. *Veres* Ferencnek Kolozsvárt tett kísérleteit, melyek azonban kellő támogatás hiánya miatt a kísérleteken túl nem jutottak, ámbrá így is fölfejté érdekes, hogy ezen a téren is az első kézzelfogható eredményt magyar ember tudománya és leleményessége teremtette meg; továbbá *Yves* és *Jolly* rendszereit, melyek a hallgatóságot rendkívül érdekelték. Az első előadást most gyorsan követi a többi. **Erzsébet királyné** szobrának terve alkalmából laterna magica által bemutatják a világ legkitűnőbb nőszobrát; a husvét-i időben be fogják mutatni egész *Palesztinát*, a szentföldet; azután következnek a *British Museum* múzeumai, majd a nevezetesebb magyar és európai fűdőhelyek és utazás a világ körül, stb.

Az osztályországi részvénytársaság *Lónyay* Albert igazgatósági elnök elnöklése alatt 19 részvényes jelenlétében, a kik 3987 szavazatot képviseltek, e hó 18-án tartotta első rendes közgyűlését. Az 1897/98. évi tisztségéről szóló, több mint 20 hónapi fizetési időszakra vonatkozó mérleg 362.781 forint 80 krajczár tiszta nyereséggel zárul. A közgyűlés az előterjesztett mérleget jóváhagyta és elhatározta, hogy részvényenként 60 forintnyi osztalék kerüljön kiosztásra és ez évi január 18-ától kezdve kifizetésre. Miután az igazgatóság és a felügyelő bizottság részére a felmentvényt megadták és a felügyelő bizottság eddigi tagjait az 1899. évi tisztségére ismét megválasztották, a közgyűlés véget ért.

HALÁLOZÁSOK.

Szilágyi Sándor holttestét a magyar tudományos, irodalmi és politikai élet legnagyobb részvete vette körül a ravatalon és kísérette január 15-ikén sírjába. Az egyetemi könyvtár épületében, az elhunyt dolgozó-szobájában állították föl a ravatalt, melyre folytonosan érkeztek a koszorúk. A részvételezők közt voltak *Wlassics Gyula* közoktatási és *Darányi Ignác* földművelési miniszter és a közélet sok kitűnője. A koszorúk özönének szalagjairól a tudományos egyesületek és nyilvános életünk sok jelesének nevével lehetett olvasni. Két bécsi történetbírúr: *Schrauf Károly* és *Vickelhoff Ferenc* is küldtek koszorút. Az egyetemi tanácsok küldötséggel jelentek meg a ravatalnál. A fővárosi tanács dísz sírhelyet ajánlott föl a családnak a Deák-mauzóleum közelében, *Kozma Sándor* királyi ügyész sírja mellett, *Szilágyi Sándor* haláláról az egyetemi könyvtár tisztviselő kara és a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság is, melynek másodelnöke volt, gyászjelentést adott ki. Január 15-ikén a ravatalt a könyvtári palota előcsarnokában állították föl, s itt

ment vége a temetési szertartás délután 3 órakor. Ott voltak: báró *Eötvös Loránt*, az akadémia elnöke, *Zsilinszky Mihály* államtitkár, *Szilágyi Dezső*; összegyűltek az Akadémia, Történelmi Társulat s egyéb tudományos testületek tagjai, muzeumok, kultúregyesületek képviselői, stb. A koporsónál a *gyászoló Pettkő, Szűcs* és *Mayer* családok tagjai s a könyvtári tisztviselők sorakoztak. A gyászszertartást *Szász Károly* ref. püspök végezte, az elhunyt régi barátja, s a nagykereskedő iskolában is pályatársa. Mély megindulással mondta a vallás és bánat szavait.

Koporsótól jöve — így szólt — s ismét koporsót találok. Abban testvéremet kísértem a temetőbe. Kihézem nemcsak a testvéri vér ösztöne kötött, hanem lelki kötelek, szellemi rokonság s választott, vagy inkább Isten által nekünk kimért életpályánk azonosság... Ebben a koporsóban pedig kora ifúságom barátja fekszik. Kívül barátság kötött össze, a melyet soha egy zokszó, egy pillanatnyi harag sem zavart. Ne csodálkozzatok azért s inkább nézzetek el és bocsássatok meg grógnagyságomnak elfogultságomat, s hogy még le nem csillapult minap bánatom. E koporsónál megújulva, elfojta a lelképásztor hangját s a testvér és a hű barát érzelmei kerülnek felül s nyomják el és gyengítik meg amaz és vigasztalás helyett csak a bánatba olvadó részvét hangját tudom rebogni. *Szilágyi Sándor* temetjék, kit fáradhatatlan érdemekben gazdag, tudományos irodalmi pályájának félszázados jubileumán már két évvel ezelőtt oly melegséggel s valóban országos nemzeti jubileummá ünnepeltünk.

Ezután szép szavakban méltatta az elhunyt érdemeit és végül zokogó hangon vett búcsút ifjúkori barátjától. — Az Akadémia nevében *Pauler Gyula* országos főlevéltárnok, a történelmi és heraldikai társulatok nevében *Teleki Géza* gróf elnök és végül a könyvtár tisztkára részéről *Dr. Dedek Kereszt* Lajos búcsúztatta el az elhunytat. Az utolsó beszéd elhangzása után a nehéz érzékporsót a hafogató díszhintóra tették és a temetési menet a Ferenciek-terén, a *Kosuth* Lajos-utczán s a *Kerepesi-úton* végigvonult ki a kerepesi-úti temetőbe, hol a Deák-mauzóleum közelében hantolták el a feledhetetlen emlékü tudóst.

Id. Kálmán Rudolf, Komárommegye egyik legnépszerűbb embere, a komáromi első takarékpénztár igazgatója elhunyt 70 éves korában Komáromban. Az 1848-iki évben megyei esküdtt volt, s az osztrák hadsereg Bábolnán állomásozó hadtestének egyik futárját elfogta, a miért később az osztrák hadi törvényszék halálra ítélte, de kegyelmet kapott. 1861–67-ig mint megyei alszámvevő és főpénztáros működött és 1872-ig mint megyei árvászéki elnök. 1880-ban az első komáromi takarékpénztár választotta meg igazgatójává. Az egyház terén is buzgó működést fejtett ki, s mint ilyen, a komáromi ev. ref. egyháznak gondnoka és az egyházmegyének tanácsbírája volt. Nagy és kiterjedt rokonság gyászolja.

Gróf Károlyi Ferencz, a gróf Károlyi-nemzetiségnek Londonban oly tragikus véget ért ifjú tagja lelki üdvéért január 19-ikén tartottak gyászmisét Budapesten az egyetemi-templomban, melyet gyászpompával ékesítettek, a ravatalt a Károlyi-család ezimerei és délszaki növények díszítették. A gyászposztóval beborított első padokban a gyászoló család tagjai foglaltak helyet: *Károlyi Tibor, Sándor, István, Gyula, Mihály, Viktor, László* és *György* grófok. A résztvevők közt voltak: gróf *Apponyi Lajos* magyarországi udvarnagy, *Darányi Ignác* miniszter, *Nemeskéri Kiss Pál* államtitkár, gróf *Hunyady Imre, Tisza Kálmán, gróf Bánffy György, gróf Apponyi Albert, gróf Széchenyi Béla, gróf*

Desseffy Aurél, báró *Üchtritz Zsigmond*, báró *Harkányi Frigyes*, gróf *Degenfeld Imre* és mások. Különösen nagy számmal voltak képviselve az arisztokrácia hölgytagjai. A gyászmisét *Krizsán Mihály* pápai kamarás, szeminariumi igazgató mondta nagy segédlettel.

LITREK BÉLA, Krassó-Szörény megye alispánja, mint egy lugosi távirat jelentette január 19-ikéről, 50 éves korában elhunyt. Tizenkét évig volt alispán és általában tisztelték a megyében.

BALS SÁNDOR, Románia budapesti főkonzula, a fővárosi társaságokban kedvelt férfi, elhunyt 37 éves korában. Már évek óta betegeskedett. Holttestét Bukarestbe szállították.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **KANDA ISTVÁN**, a váci káptalan prépost-kanonoka, a szegények jöltevéje, ki minden jövedelmét és javát a szűkölködők közt osztotta ki, 67 éves korában. — **Csáki József Dénes**, minorita-rendi pap, házi lelkia-tya, 69 éves korában, Nagybanán. — **Bekics Ignác**, somogy megyei tanfelügyelő, **Bekics Gusztáv** miniszteri tanácsos testvéröccse, **Kaposvárott**. — **Köves Aurél**, tisztartó, 56 esztendősen korában, **Ghymesen**. — **Szalmásy Lajos**, 63 éves korában, **Ujpesten**.

ÖZV. RADÁNY BERTALANNÉ, szül. hodossi **Karácsony Julia**, 86 éves korában, **Budapesten**. — **Ördögpori-bai Oelberg Károly** lovag neje, szül. tomsényi **Tomsányi Emília**, 68 éves korában, **Ungváron**. — **Donoszlóvit Józsefné**, volt özv. **Csihás Józsefné**, szül. **Hipp Jozsefa**, 72 éves korában, **Zomborban**.

Szerkesztői mondanivalók.

Csalódás. Szép formában, kifogástalan verseléssel van megírva, de nagyon hideg, kimért; nem érezzük benne a szívi igaz megindulását.

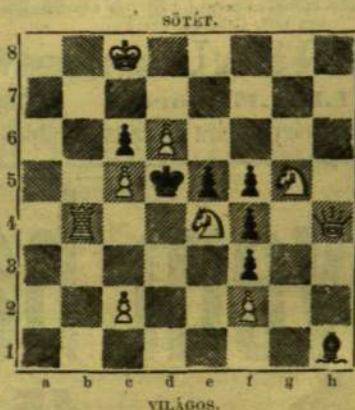
Horatius. Nem sikerült úgy, mint szerzőnek más költeményei.

Szamadáskor. Mielőbb közölni fogjuk. Az előbb küldötteteket is előkeressük.

SAKKJÁTÉK.

2097. számú feladvány. **Salminger J.-től.**

(III. díjat nyert feladvány.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gőzcseplők

Pontos cím:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RESZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavagó kérdéssel bizalommal hozni fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszertű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecsavágók. Morzsológok.

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

Érői dívat és fehérnemű raktárában. **párja**

Budapest, IV., Koronaherzeg-utca II. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7707

Érői ingek, Jäger-áruk, radász és sport-cikkék dús választékban kaphatók.

Kenyűk és Nyakkendők.

frt 1.50

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

Legtiszább érzécsze

SAVANYU-KŰT

Legtökéletesebb areztisztító és szepítő szer:

Akácia arez-eréme 1 frt.

Akácia szappan 50 kr.

Évtizedek óta nagy sikerrel használtatik ezüst és kőszvény ellen a

REPARATOR

A Szt.-Rókus kórházban 136 eset közül 129 esetben teljes gyógyulást idézett elő. Nagy üveg 1 frt, kis üveg 50 kr.

Köhögés és rekedtség ellen

páratlan szer a rendkívül kellemes ízű és teljesen ártalmatlan szerekből, u. m. hársfavirág, hársfaúz és csukorból készült

Hársfaúz-csukorkák,

melyeknek löbze 25 kr. 8028

Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak

Főraktár: KRIEGER GYÖRGY

Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.

Kaphatók a gyógyszertárakban.

THYMOL SZÁJVIZ

kitünő fogápoló szer

üvegje 40 kr.

Kapható: **Lányi és Drauth**

Drogistáknál. 7972

Budapest, IV., Koronaherzeg-utca 10.

KIRÁLYNŐ-ARCZCRÉME,

legjobbnek ismert arczéptítő a világon.

Ezen arczéptő a legtrüvidebb idő alatt eltávolítja az arczról minden bőrtisztítást, u. m. szappát, pórszemet, mellest, s azt a bőrfelületre és alá is teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy tégely 70 kr., két tégely 120 kr. — Királynő-hőlgypor fehér, rózsás és krém színben 1 doboz 70 krajczár. Szétkül-7721

Temesváry József

Angyal-gyógyszertára Zombor, Jókai-tér 2. Budapest Török József gyógyszer-tárában, Király-utca 12. sz.

A női szépség

emelése, tökéletesítése és fenntartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegyírt és természetes készítmény a

Margit Crème

Rövid idő alatt szünteti szepít, májfoltot, pattanást, bőrkátrát (mellest) és minden más bőrbajt. Kiszimítja a ráncokat és himlőhelyeket. még koros egyéneknek is ide bősor arczsintetítő. Ára 60 kr., nagy 1 forint. Margit hőlgypor 60 kr., 3 színben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszer-tára, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: Török József gyógyszer-tára, Budapest, Király-utca 12.

Fekete

Selymekelmék

legsolidabb festések, a jó viselhetőség és tartóságért jótállással. Közvetlen elárulási igazi gyári áron, magánosok részére portó- és vámmentesen, a házhoz szállítva. Ezer meg ezer díszes írat. Minták fehér és színes selymekből is, bérmentve.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

királyi szállítók

selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 7780

Legjobb a szájak és fogaknak. Antiseptikus, keserűtlen, szagtalan, nem színezi a fogakat, nem károsítja az ínyeket, nem okoz fájdalmat az eddig legrosszabb fogmosásoknál.

OSAN

OSAN száj- és fogkezelő krém 50 kr.

OSAN száj- és fogkezelő krém 50 kr.

RÓZSATEJ

(Orvosi és Kórházi használatra.)

legjobb MAJESTÓZSZA szájkezelő, borsó, és csukorból. Ára 5 frt 50 kr.

Czerningene

Sértyemén vér, hársfavirág, hársfaúz, hársfaúz.

ANTON J. CZERNY, BÉCS, XVII., Carl Ludwig Strasse 4.

Magyarországi FŐRÖK JÓZSEF gyógyszer-tára Király-utca 12. sz. Budapest, VIII., Kalvin-tér 17. sz. Teljesen ártalmatlan. Szétkül-7721

Magyarországi FŐRÖK JÓZSEF gyógyszer-tára Király-utca 12. sz. Budapest, VIII., Kalvin-tér 17. sz. Teljesen ártalmatlan. Szétkül-7721

Magyarországi FŐRÖK JÓZSEF gyógyszer-tára Király-utca 12. sz. Budapest, VIII., Kalvin-tér 17. sz. Teljesen ártalmatlan. Szétkül-7721

Haj-fiatalító

Herm. Jahnke berlini híres vegyész találmánya. A haj-fiatalító nem festi a haját, hanem a fiatalág eredeti és ide hajszinét helyreállítja, a vörös haját barnítja. — Egy üveg ára 2 frt 40 kr. postával bérmentve, a pénz előleges beküldése mellett 2 frt 75 kr. Hozzávaló Brillantine 1 üveg ára 60 kr. postán bérmentve 80 kr.

Budapesti főraktár: **EGGER-féle** gyógyszer-tára, Váci-körút 17. sz. és a Török-féle gyógyszer-tára. 7811

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság

Befizetett részvénytőke: 10.000.000 korona.

Központi irodája és váltóüzlete: Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 5. szám.

Fiók: IV., Koronaherzeg-utca 11. szám. Zálogkölcsön: IV., Károly-körút 18. VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2. IV., Zsibárus-utca, a főpostával szemben. Előleg betéteket takarékbetét könyvekről és pénztárjegyek ellenében 4%-os kamattal, valamint folyószámlán (chekszámlán) — (A 10%-os betétkamattal az intézet által). Megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884

MINDENÜTT KAPHATÓ

RÉTHY FÉLE

PEMETEFÜZÜKORKA

LEGJOBB rekedtség köhögés és hurut ellen.

1 doboz ára 30 kr., 5 doboz bérmentve 1 frt 50 kr.

Szétküldés: **RÉTHY BÉLA** Gyógyszer-tára Békés-Csabán.

A Hódoló diszjelvonulás

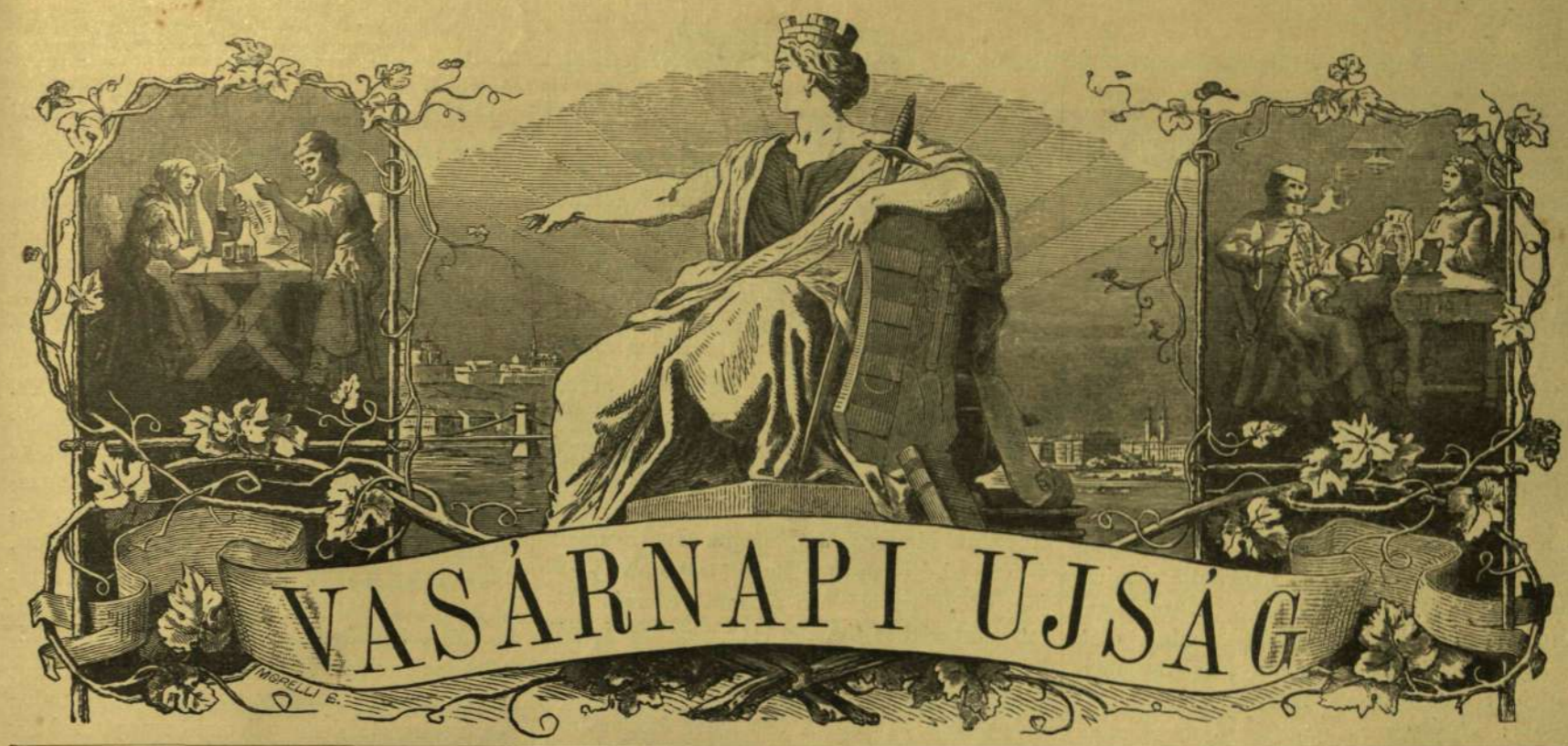
körkép látogatóinak díjmentesen bemutatattik a jelenkor legnagyobb szerű optikai találmánya, a szín-fényképezés.

a) Veress Ferencz (Kolozsvár) kísérleti színfényképezés kiállítására.

b) Ives amerikai mérnök által feltalált természetes színfényképek vetítése.

c) Ioly dublini tanár színfényképek vetítése.

Bemutatók naponta a falragaszokon jelzett időben. 7801

5. SZÁM. 1899. BUDAPEST, JANUÁR 29. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 • Csapán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csapán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Külföldi előfizetőknek a postaiak megfizetését viteldij is csatolandó.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SÍRJA.

A KI LÁTTA a híres olasz temetőket, s végignézte Róma remek síremlékeit, csalódva fogja szemlélni a Habsburgoknak a kapuzinusok temploma alatt levő nagy sírboltját. Mert hisz a fényes nevek kívül alig talál itt valamit, a mi a Habsburg-ház hatalmát, fényét s gazdagságát hirdetné. A boltzott terem apró ablakain behatól mérsékelt világosság csupasz, nyirkos falakra vetődik. A betévedt napsugár fényét a fakószínű, egyszerű ólom- és rézkoporsók nem verik vissza; félhomály borong a fülkékben. A természet nyújtotta előnyök hiányát még művészettel sem igyekeztek pótolni. Nyomasztó egyhangúság, egyszerűség mindenütt.

124 holttest nyugszik a sírboltban. A 124 között csak egy van, ki nem a Habsburg családból származott. Ezt az egyet is a szeretet hozta ide. Mária Terézia a halálban sem akart elválni kedves nevelőjétől, Fuchs-Mollardt grófnétől, tehát családja sírboltjába temette őt. A százhuszonnégy koporsóban császárok,

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ÉS RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS KOPORSÓJA A BÉCSI KAPUCZINUS-TEMPLOM SÍRBOLTJÁBAN. Révész Imre rajza.